

NOVI AKORDI

GLASBENO-KNJIŽEVNA PRILOGA

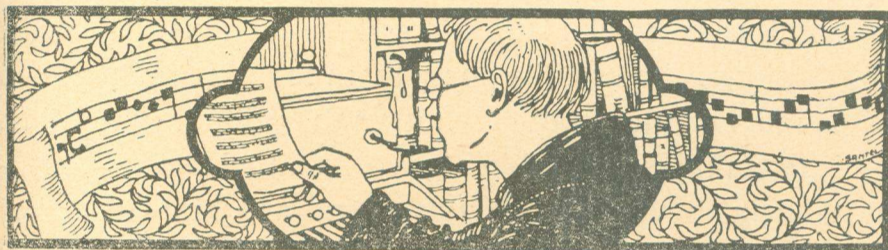
XI. letnik
Zvezek 1-2

Strokovno uredništvo: Dunaj XV/1 Mariabilfergürtel 29.
Izdajatelj in odgovorni urednik: L. Schwentner, Ljubljana.
Cena za leto K 10.—, za 1/2 leta K 5.—, posamezni zvezki po 2 K.

Ljubljana
1912

Vse prispevke je izključno nasloviti le na *strokovno* uredništvo (dr. Gojmir Krek). — Rokopisi se ne vračajo. — Na anonimne ali psevdonimne pošiljatve se ne oziramo. — Za nenaproseno vposlane prispevke uredništvo ne jamči. — Sklep uredništva za članke 1. za druge prispevke 8. dne prejšnjega meseca.

Pretisk člankov, poročil in ocen je dovoljen samo, če se izrecno navede vir: „Novi Akordi“.

P. H. Sattner in njegova „Assumptio“.

Nekaj parentetičnih misli*) ob skladateljevi šestdesetletnici.

DR. GOJMIR KREK.

Torej tudi Sattner že šestdesetleten!

Hvala Bogu! Mi imamo srečo: kolikor jubilejev, toliko umetnikov v najboljši moški dobi ustvarjanja. V svoji učeni in duhoviti knjigi o kontrapunktu (Cotta II. zvezek, 1910) pravi *dr. J. Schlenker* o starih nemških mojstrih: »Man sehe nur, wie jeder von ihnen, ein wirklicher Künstler, um ein Wort aus dem Hohenlied zu gebrauchen, wie ein gerader Rauch aufsteigt, den Inhalt seines Lebens und seiner Kunst bis ans Ende immerzu steigernd, immer voller und vollendeter!« Te besede veljajo tudi za naše starejše skladatelje, za naše Ipavce (zlasti za Benjamina), Gerbiče, Foersterje itd. Nam jubilejev ni treba prenašati iz konta aktivov med dubiosa ali celo passiva. To so vse izterljive terjatve, in dokler imamo takih več, se nam ni bati konkurza.

Šestdesetletni Sattner je danes eden najdelavnejših slovenskih skladateljev in — čudno! — danes

*) Sledeče vrstice nočejo veljati nikakor za kritiko, ki jo zasluži delo takega obsega in pomena, in za katero je pač kompetenten v prvi vrsti naš stalni koncertni referent, ki je imel priliko, slišati delo pri koncertih „Glasbene Maticе“. Kar tu podajamo, je le del onih misli, ki so obletavale pisca ob čitanju in igranju klavirskega izvlečka — mimogrede omenjeno — muzikalne publikacije, za katero gre Katoliški Bukvarni v Ljubljani v vsakem oziru odkritosrčna hvala.

še. Kako pri nas sad počasi dozoreva! A Bog je podaril doslej skoraj vsem našim najboljšim skladateljem dosti časa. In končno se skromni popek vendar razcvita pod toplim solncem in poživljajočim dežjem.

Tako tudi pri Sattnerju. Ni še dolgo od tega, da je bil Sattner celo kot cerkveni skladatelj malo znan in priznan. Čakati je moral več nego petdeset let, predno se mu je posrečilo delo, ki je vzbujalo občno pozornost: »Jeftejeva prisega«!

In sedaj po preteku enega leta zopet veliko in še večje delo, njegov oratorij »Vnebovzetje B. D. M.«!

O njem pa je že govorilo vse, in pisalo in hvalilo: »Prvi slovenski oratorij!«, »prvi oratorij na čast Sv. Marije sploh!«, »veliko delo, kojega prednašba absorbuje cel koncertni večer!«, delo »z izvorno instrumentacijo!«, itd. in infinitum.

Ali nam preostaja po vseh teh slavospevih in po številnih več ali manj posrečenih, a vseskozi navdušenih analizah, ki se drže večinoma zunanosti ter razdrobe celotno delo neusmiljeno in ne vedno po pravih muzikalne anatomije v posamezne organe in člene, izgublja v posameznostih pregled nad celoto, — ali nam še preostaja po vsem tem kaka beseda, ki še ni bila izgovorjena?

Mislimo odločno: da!

Sicer smatramo tudi mi Sattnerjev oratorij ne le za glavno postajo na njegovi življenski progi, temveč tudi za važno točko v zgodovini razvoja naše slovenske glasbe sploh. A nagibi, iz katerih se veselimo tega dela tudi mi odkritosrčno, se bistveno razlikujejo od razlogov onih, ki so doslej pisali o njem in ga navdušeno ocenjevali.

Da bi bila Sattnerjeva »Assumptio« prvi oratorij na čast Svete Marije, ni res; in če bi bilo res, bi to ne imelo ničesar opraviti z njeno muzikalno vrednostjo.

Da je prvi slovenski oratorij, je lepo. A nismo že imeli več »prvih« slovenskih oper, in nihče jih danes ni vesel? Golo prvenstvo kot tako je v umetnosti navadno tudi popolnoma postranska reč.

In sedaj orgiastni klici o stotinah izvršujočih umetnikov, o dolgosti in širokosti skladbe in o njeni samostojni instrumentaciji! Vse to bi nam nič ne imponiralo. Kajti kakovosti umetnine vendar ne moremo pravično oceniti po množini izvršujočega materiala, — liki oni kratkovidneži, ki so tudi monumentalnega Klingerjevega »Beethovna« v začetku hvalili le radi raznovrstnosti in dragocenosti uporabljenega marmorja in kovine! — Ona nima nič opraviti z instrumentacijo, ki ni veliko več nego obleka, pripravna preje, da zakriva telesne hibe, kakor sposobna, dvigniti notranjo vrednost kakega dela. Odkritosrčno rečeno: Instrumentiranje za nas danes ni več tako nezaslišano dejstvo, da bi iz samega respekta pred njim in pred skladateljem, ki instrumentira svoje skladbe »sam« (!), kar padali na kolena in kako delo ne glede na njegovo notranjo vrednost le raditega hvalili, ker ga je avtor napisal tudi za orkester. Navadno instrumentiranje je po našem mnenju le ročnost, instrumentiranje v modernem zmislu celo zelo težka ročnost, a umetnost je le, če se je delo takorekoč že rodilo instrumentalno, če je torej že od začetka vsaka harmonija v duhu instrumentalno koncipirana, in če vsled tega orkestracija ni samo obleka, temveč integrirajoč del umetnine same, brez katerega si umotvora ne moremo misliti. Kdor preigra klavirski izvleček take skladbe in je poučen v instrumentaciji, sliši in si predstavlja pri vsaki harmoniji instrumentalno vrsto ali celo posamezna glasbila, ki jih je uporabljal skladatelj v partituri. Tako instrumentalno delo Sattnerjev oratorij ni. To je tudi naravno, ker polaga skladatelj po pravici glavno težo na vokalni part, dočim igra instrumentalni aparat le postransko, večinoma spremljajočo vlogo.

Slednjič pa je kvaliteta umetnine tudi v nobeni relaciji z velikostjo v prostoru in času. »In wieviel Gattungen und Formen einer schafft, bleibt gleichgiltig. Man kann in der kleinsten, man kann in jeder Form Genie oder — das Gegenteil zeigen«, pravi nekje Rihard Batka. Po pravici! Ne redkokedaj so dolga dela tudi dolgočasna, in tudi tu velja pregovor, da se izkazuje mojster v omejitvi. Že dolgo opazujemo tudi med Slovenci to malikovanje pred kolosom. Nekaj onega »mammutizma«, kakor označuje neki berlinski muzik topo stremljenje naše dobe, imponirati z nezaslišanimi masami, z ogromnimi deli in nebrojnimi izvršujočimi umetniki, in ki ga je mimogrede še pred kratkim obsojal Weingartner v svojem dunajskem predavanju »Iz moje delavnice«, nekaj tega mammutizma se je polastilo pred leti tudi naših umetnikov in našega občinstva, seveda razmeroma en miniature. Spominjam se še one davno prešle in davno prebavljene dobe nemškega realizma,

bolj zunanega realizma, kojega glavni zastopnik Karl Bleibtreu je oznanjeval slično vero za literaturo. »Ein rechter Kerl belästigt die Welt überhaupt nur mit Lyrik nebenbei, neben seinen grösseren Arbeiten!« je trobental urbi et orbi samozavestno. In glej! Ustvaril je celo knjižnico debelih romanov in dram, ki so danes skoraj vse pozabljene. In eden naših najboljših glasbenih kritikov je pred kratkim trdil, da se Dev med drugim tudi radi tega ne more meriti s Parmo, ker se je poskusil le v majhnih formah. Kako krivi nazori in kaka zaslepljenost! Malikovanje z masivnimi nastopi in s skladbami-velikankami je pri nas začetnikih preje dokaz, da še nismo zreli za intimno umetnost, ki ne postopa po koturnih zunanje kričavosti in ogromnosti, temveč učinkuje le po notranji, bistveni lepoti. Pri onih narodih pa, ki imajo slavno dobo komorne glasbe za seboj, so ekscesivna napolnitev orkesterskega prostora, kolosalne dvorane, cirkusi in arene za glasbene predstave, umotvori neverjetne obsežnosti, pretirano uporabljenje eksotičnih motivov, harmonij in glasbil le znamenja hiperkulturne bolehnosti, histerične prenapetosti naše dobe, kateri bo sledila brezdvomno era reakcije in zdravega iskanja lepote v notranjih vrlinah umetnine.

In zakaj se je toliko govorilo in pisalo o obsežnosti dela, v velikosti izvršujočega aparata; in zakaj nihče ni premeril visokosti ali, če hočete, globokosti? Zakaj so skoraj vsi obtičali ob brezpomembnih zunanostih, in zakaj je le malokdo kopal do dna?

»Wo alles liebt, kann Karl allein nicht hassen.« Ne! Tudi mi ljubimo Sattnerjevo delo, a kakor rečeno, ne iz razlogov, ki se drže površja, tembolj iz vzroka, ki ga ni težko zasledovati v bistvenih vrlinah tega oratorija.

Kratko rečeno: Delo je v osebni razvijanju skladatelja velikanski napredek, in vsak osebni napredek je pri nas maloštevilnih že kot tak navadno tudi napredek umetnosti sploh; ono je pa tudi v obče, objektivno, in ne glede na skladateljevo osebo velike važnosti za razvoj domače glasbe.

Zakaj vse to?

Sattnerjeva »Assumptio« (čemu latinski naslov, ko je vse drugo besedilo izključno slovensko?) ni svet pretresujoče delo, pač pa delo cvetoče muzikalnosti. Novega v zmislu nezaslišanega je malo ali nič v njem; a to, kar podaje, je lepo, lahko tekoče, globoko občuteno in le izjemoma navadno. Povprečno plemenita glasba, morda malo bolj posvetna; pobožna le bolj v starem popularnem zmislu te besede, torej ljudstvu pristopna. Asketične intencije gotove struje cerkvene glasbe so temu delu tuje. Tudi kontrapunktika je razmeroma pičlo zasejana. Zato pa pride sočnata melodika in — na naše veselje — mestoma tudi modernejša harmonika tem izdatnejše k besedi. Veselje na muziciranju kot takem, nagon, izživeti se v tonih, neprisiljena srčnost čuvstvovanja, to je tisto, kar nam gre k srcu, kar prevzema tudi nas, in drage volje sledimo skladatelju tu-

patam po kamenju in čez ograje, navadno pa po gladkih stezah skozi duhteče domače loge, polne mladega, pomladnega življenja in bujnega rojenja. Delo 60 letnega Sattnerja je delo mladega, v najboljšem zmislu mladega moža, sad nekaljenega idealizma, nadebudnega stremljenja. Kdorkoli pušča to mlado, ljubezni polno, a nikjer sentimentalno, še manj pa zelotsko glasbo učinkovati ná-se, mora priznati, da klije in cvete v njej, da koprni pod toplo solnce svetlega dné, in začudeno se vpraša, kako je moglo to mlado stremljenje postati šestdeset let staro, predno se je izpostavljalo ostri luči širše javnosti? Samotarski poklic bi ne bilo zadostno razjasnilo. Kajti Sattnerjevo delavnico je že zapustilo marsikatero delo, ki ne napravi tega veselega vtiska. Morda se ne motimo, če vidimo globokejši vzrok v srečnem, individualnim željam in težnjam odgovarjajočem predmetu in ravno takem besedilu. To besedilo — izbral ga je dr. Aleš Ušeničnik iz Sv. pisma, sestavil pa prof. dr. Miha Opeka — je tako, da pri vsej strogi religioznosti ne izključuje profanskih momentov. Sveto pismo je takorekoč prevedeno na človeški jezik; življenje, stremljenje, čuvstvovanje, vse je shvatano po človeško. V okno svetišča cveto cvetlice belega dneva, gleda žarko solnce, pojejo ptički. In Kristus je ženin, Marija nevesta. Z eno besedo: tu imamo spet ono počlovečenje religioznih misli, hotenj in čuvstev, ono približevanje misterija razumevanju preprostega ljudstva, ono popularno shvatanje nadzemskih dogodkov, o katerem smo govorili nedavno o drugi priliki. Kako mora mikati tako besedilo cerkvenega skladatelja, ki gleda vsled svoje umetniške vzgoje že davno zaljubljeno za posvetno glasbo. V svojem oratorijskem besedilu je našel oboje. Pobožni čut se zadovoljuje, hkratu pa tudi hrepenenje po izražanju vsega človeškega: veselja in muk, smeha in solz, postajanja in poginjanja, sploh vsega, karkoli leži med rojstvom in smrtjo človeka. Že trpljenje Kristusovo, ki je trpljenje Boga-človeka, daje pesniku in skladatelju veliko prostora za svobodno gibanje. Tem več češčenje Svete Marije, Kristusove »neveste«, opevanje najkrasnejšega, najčistejšega ženskega ideala, ki ga je obožavala kedaj človeška fantazija. Komu ne pride na misel tisočero Marijinih legend in Marijinih pesmi, v katerih so se trudila stoletja, da opremljajo in okinčajo ta ženski ideal z vsem človeku dosežnim zunanjim in notranjim, telesnim in duševnim lišpom? Opevati slavo tega religioznega in splošno človeškega ideala, te popolne krasotice, in to v besedah, ki so domači govarjavi bližje kakor jezik angeljev, — ni-li to snov kakor ustvarjena za skladatelja, kakoršen je Sattner?

Te dni so na dunajski dvorni operi predstavljali prvič Massenetovo opero »Le jongleur de Notre Dame« (»Der Gaukler unserer lieben Frau«), dražestno mešanico svetosti in naivnosti, nebeškega in zemskega, v koji prešinja človečnost nadzemskost in se združuje religiozna ekstaza s finim humorjem. Kako si je priboril

Massenet, specialist amurozne melodije, kakor ga imenuje Alfred Brunneau, vstop v samostan? Dunajski kritik Julij Korngold je odgovoril na to vprašanje s sledečimi, zvenečimi, podobepolnimi, zabeležbe vrednimi besedami: »Die Frömmigkeit konnte zärtlich werden, die Gottesanbetung liebenswürdig, die Extase elegant. Nicht die grossen Kirchenglocken des Glaubens, aber zarte Silberglöcklein einer weichen Gläubigkeit läuten an den besten Stellen der Oper.« Da, da! Na ta način je prišel mondenski Massenet v samostan, in skoz enaka, samo nasprotna vrata je vstopil samostanski Sattner v svet. In le ljubki srebrni zvončki nežne vernosti cingljajo tudi v Sattnerjevem delu. In tudi pri njem ravno oni odstavki niso najboljše, ki postopajo v herenski obleki, torej tradicionalno cerkveni odstavki. Vsaj nam se zde deloma premanirirani, preveč stilizirani, pretipični. Tam pa, kjer je ljubezen zemljanov do device Marije in njena ljubezen do ženina Kristusa že v tekstu izražena najbolj po človeško, tam, kjer se zdi skoraj le s kadilom parfumovana ljubezen med moškim in žensko, — vse to seveda le v podobi —, tam je našel tudi skladatelj najbolj sočnate izraze. Tu se je izdajala njegova invencijska sila z veseljem, kakor bi se hotela iznebiti zadnjih posvetnih misli in želja.

Torej to smo hoteli zabeležiti: snov in besedilo sta bili taki, da sta morali ugajati skladatelju, kakoršen je Sattner, in v srečno izbranem besedilu vidimo tudi važen vzrok, zakaj se je moralo Sattnerju ravno to delo posrečiti kar na enkrat in skoraj nenadoma.

In tako zasledujemo od »Nevihte« preko »Jeftejeve prisege« do oratorija hipoma vzdigujočo se črto. Glasbene misli niso več tako ozkopsrne in astmatične, kakor poprej. To telo diha krepko in globoko, v njem je naravno in zdravo tripajoče življenje, ki se v obče tudi normalno izživi. Kot govornik se je oglasil sedaj, ki je še pred nedavnim jecljal. Širši oboki se tu razpenjajo ne le nad melodičnimi domisleki, temveč — posebno vredno, da se omeni — v prvi vrsti tudi v glasbeni arhitektoniki. V stavbeno-tehničnem oziru vidimo velik napredek. Opaža se, da ne gre brez kontrapunktike. Polifonija je takorekoč kafrá za življenje muzikalnega dela. Z razmeroma malimi melodičnimi močmi se more izhajati; le ena injekcija s kontrapunktiko — in življenje je podaljšano, dá, včasih celo rešeno. Pravi življenski eleksir pa je zanimiva polifonija zlasti za cerkveno delo, kaj še za oratorij. Zadnji je po starih tradicijah takorekoč torišče kontrapunktnega lawn-tenisa in vsled tega tudi domena kontrapunktistov-virtuozov, pred vsemi Bacha, Händla, Mendelssohna. Ob delih teh prvakov se je torej učiti in tudi Sattner se je pridno učil. Vendar se giblje njegova polifonija v razmeroma skromnih mejah — vsaj kompliciranejših form se ne spominjam — skromnih posebno v primeru z uprav žonglersko elastičnostjo in artistno predrznostjo Bachove vokalne

kontrapunktike. Take virtuoznosti pa ne iščemo v delu, ki ga je blagi avtor namenil v prvi vrsti slovenskemu ljudstvu, notabene: slovenskemu in ljudstvu! Tem manj jo pogrešamo, ker živi delo že samo ob sebi ob svoji bogatosti na ljubkih in poljudnih kanti- lenah. Priprost, kakoršen je danes še Slovenec sam v primeru z drugimi kulturnimi narodi, tako jednostavna, pretežno homofonska, brez nenaravnih, pretiranih pre- tencij je tudi Sattnerjeva glasba.

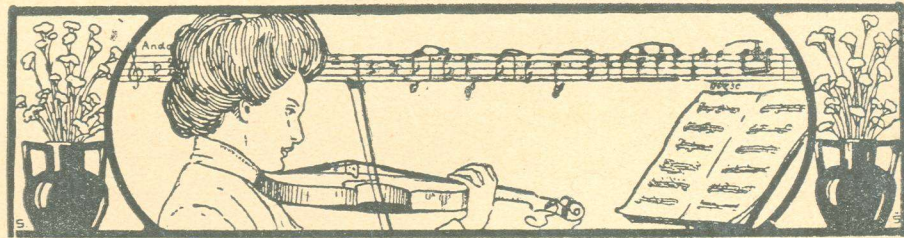
In tu nam je podčrtati pomen, ki ga ima oratorij za našo domačo glasbo sploh, torej ne glede na skla- datelja: Sattnerjev oratorij je oratorij za ljudstvo, za **slovensko ljudstvo!** Ne da bi zaljub- ljeno gledal po banalnostih in slabo umevani melo- dioznosti in se na ta priljubljeni način utihotapljal v srce ljudstva ter si ga prisvajal, računajoč liki drugi z nizkimi instinkti mase, se je posrečilo Sattnerju vendar, ustvariti poljudno delo! V tem oziru je oratorij naravnost idealen čin, ker zasleduje z idealnimi sredstvi idealni smoter, pridobiti množino slovenskega ljudstva za resno in plemenito umetnost. V lepi po- pularnosti umetniške, zlasti glasbene tvorbe vidimo — vsaj pri nas, ki še ne moremo računati z muzikalno inteligenco — najidealnejšo nalogo umetnosti. Ta pol- ljudnost, ki temelji na plemeniti podlagi, je tisto, kar smatramo mi za najbolj častivredno in zaslužno na Sattnerjevem delu. Kaj dobrega, plemenitega ustvariti, kar ugaja tudi okusu manj izobraženega pozlušalca, in s tem pripravljati pota do njegovega srca onim delom, ki pričajo o ravno tako plemenitih mislih in namenih, a ne znajo govoriti tako poljudno, tako priprosto, tako po domače, v tem leži po našem mnenju glavna in velika zasluga Sattnerjevega oratorija.

Res je sicer, da je skladatelju v stremljenju za omenjenim ciljem včasih kaj izpodletelo. V dobrem namenu, da dviga ljudstvo na višji nivô, se je tu pa tam preveč ponižal in približal sedANJI izobra- ževalni stopnji našega poslušalstva. Mejo, do katere sme umetnik nasproti iti neizobraženi publiko, je pač v takih slučajih težko določiti in zadeti. Tako se nam zde nekateri zbori, ki bi jih morali hvaliti, če bi bili postavljeni izven okvira oratorija, kot deli oratorija vendar nekoliko deplacirani. Vsaj mi imamo vtisk, da motijo resni religiozni slog te v nebesa strmeče in stremeče forme. Marsičesa, kar hvalijo nekateri kot dramatično, kar pa je bolj opernega značaja, bi rajši ne videli, dasi vemo, da ima Sattner v tem oziru naj- slavnejše prednike (Händel!) in da se nahaja tu deloma v družbi svojega najožjega tovariša po poklicu — p. Hartmanna.

Res je ob pridnem učenju mojstrov kontra- punktike marsikatera znana in priljubljena kretnja tudi v harmonskem in melodičnem oziru obvisela. To je tem lažje umljivo, ker se je slično pripetilo neštetim polifonikom za Bachom.

Vse to nam prav nič ne greni veselja, ki smo ga imeli, zaslišavši vest o nenavadnem vtisku, ki ga je

napravil oratorij ob večkratnem prednašanju pri kon- certih »Glasbene Matice« v Ljubljani. Prepuščaje be- sedo o tem — kakor se nam zagotavlja — sijajnem prednašanju stalnemu koncertnemu referentu, ki se bo mogel baviti tudi s posameznostmi, izrekamo skladatelju srčno hvalo za prvi slovenski oratorij. Ne radi tega, ker je prvi, ne radi tega, ker je oratorij, temveč zato, ker je slovensko delo, slo- vensko po duhu, ne le po besedilu. Ponovno čestitamo v svojem in — lahko rečemo — v imenu vseh slovenskih glasbenikov in vseh Slovencev sploh idealov polnemu umetniku Sattnerju k njegovi šest- desetletnici, ki jo je — kakor vsak pravi umetnik — praznoval pač najgloblje v svoji delavnici, sam s seboj in z mislimi in načrti za nov umotvor. V zibelj svojih idej, kjer je užival najpopolnejšo srečo, se vrača umetnik najrajši. In vse slavospeve kritikov in kriti- kastrov in morda tudi slavolok, pod katerim ga sprejema občinstvo, da rad za eno uro mirnega, zadovoljnega in vspešnega dela v samotni izbici. Delo umetnika se poplača na vsezadnje vendarle zopet samo z delom. Če želimo torej častitemu jubilarju mnogo ur srečnega umetniškega dela, smo mu želeli najdrago- cenejše, kar pozna umetnik tukraj sveta. In to želimo vsi iz dna srca skladatelju, ki nam je ustvaril prvo poljudno koncertno delo cerkvenega značaja.

Koncerti.

Dunaj. Uredništvo je poslalo založništvu z drugimi ro- kopisi vred tudi obširno poročilo o obeh koncertih, ki ju je priredilo tekom sezone Zabavno, Izobraževalno in Podporno Društvo »Zvezda« na Dunaju. Pošiljatev je bila — kakor običajno — priporočena. Dasi so ostali rokopisi došli točno v adresatove roke, omenjenega rokopisa po trditvi založništva ni bilo v zavitku. Ker je urednik pisal dotični referat takoj na čisto in torej nima koncepta, pa tudi niti časa, niti volje, da bi poročilo rekonstruiral ali ga na novo sestavil, se moramo z obžalovanjem zadovoljiti z zabeležbo dejstva, da sta oba kon- certa — drugi z večinoma moderno-slovenskim programom — povprečno prav dobro, deloma celo izvrstno uspela. Glavna zasluga gre dirigentu, dvornemu glasbeniku Karlu *Jeraju*. *Krek*

Ljubljana. Tretjina koncertne sezone je minila, a skoro nimam kronist zabeležiti niti enega važnejšega muzikalnega dogodka v našem domačem koncertnem življenju v Ljubljani. Glasbena Matica molči. Prvotno menda za december določeni prvi koncert se je odložil na januar. Menda pevski zbor še ni naštudiran. Vsaj težko si morem misliti drugih zaprek, ko je vendar Matica prejšnja leta češče prihajala s svojim prvim koncertom vsaj decembra ali že novembra. Ti pevski zbori! Očividna coklja postajajo živahnejšemu koncertnemu življenju. Zdi se, kakor da vlada v Ljubljani prepričanje, da brez pev- skega zbora ni mogoče napraviti koncertnega programa. Čemu pa imamo, sicer po številu majhen, po svoji zmožnosti

pa jako dober in poraben orkester Slov. Filharmonije? Ali naj bo samo za gledališko ali gostilniško muziko, sicer pa naj počiva? Orkester skoro nič več ne nastopa v resnejših koncertih samostojno. In vendar je brezdvomno, da mora priti pri naravnem koncertnem in muzikalno-kulturnem razvoju do tega, da bo težišče tudi naših koncertnih proizvajanj prešlo iz zbora na orkester. Za sedaj seve je videti, kakor da brez zbora ni izhoda. Zbor mora biti zraven, pa naj gre za male ali velike stvari. Pa kakšen zbor! »Wer zählt die Völker«!? Še par let, in zbora bo toliko, da za publiko ne bo v nobeni dvorani več prostora, v dvorani bo samo oder, na njem pa osemdeset tisoč sopranov in altov in 70 tisoč moškega zbora, zapeli pa bodo same take pesmice, katerih ne bo nobena čez 8 taktov dolga. Zakaj pri nas ne velja pravilo, da naj bodo sredstva za izvajanje primerna vsebini in dimenzijam proizvajane umetnine? Ravno narobe, čim manjša stvar, tem večji zbor. In tako smo slišali zadnje čase v Ljubljani — poleg Glasbene Matice tudi »Ljubljana« vspešno stremi po danih vzgledih za tem, da postavlja za najmanjše reči kar celo armado zbora na oder —, da je pelo po 150 grl zборе, ki s težavo napolnijo komaj po eno tiskano stran »N. A.«

Vraga, ali smo res tako kosmatih ušes, da jih je potreba posebej briti, predno naj opazimo to vriščečo nerazmernost? Ali je treba že skoro kot novo vero pridigovati tako samo ob sebi umevno stvar, da naj bo število pevskega zbora vsaj primeroma v ravnotežju z umetniško tehtnostjo in z dimenzijami izvajanih stvari?!

Pa ne glede na to estetično disonanco, kako neekonomično je zapravljanje silne množine dela v tako veliko pevsko maso, da se končno porodi miška-zborček, odpet v eni minuti!!

Izredni naporji so potrebni od strani zborovodje, kakor tudi od strani pevskega zbora, predno se taka velika in neokretna — in čim večja, tem neokretnejša — pevska masa izobliči toliko, da lahko dostojno in dosedanjemu ugledu primerno nastopi. Ti z rastočim pevskim zborom rastoči naporji so vzrok, da se koncerti vsako leto porajajo z večjimi bolečinami. In ker se brez zbora še ne dela programov, je posledica vsako leto bolj očitno stagniranje koncertnega življenja. To stagniranje molče trobenta po reformah. V tej smeri, kamor se je sedaj obrnil razvoj, namreč, da je članov pevskega zbora vedno več, koncertov pa vedno manj, ne pridemo naprej. Prepričan sem, da je pri takem 150-glavem pevskem zboru več nego polovica materiala, ki spada še v pevsko šolo, ne pa v zbor, kateri ima nastopiti na koncertnem odru. Za dosego živahnejšega koncertnega življenja, dokler se v njem še polaga važnost na pevske zборе, je po mojih mislih edino sredstvo: **Radikalno** zmanjšati zборе in jih kvalitativno izboljšati. Kdor hoče vstopiti v koncertni zbor ima položiti izpit. S takim pevcem bo lahko, prijetno in hvaležno delo. Ves drug, še surov, neoblikovan material naj gre v pevsko šolo, če ima veselje do petja. Če ga nima, tem manj mu je mesta v koncertnem zboru.

Z majhnim, a dobrim koncertnim zborom bo kaj lahko mogoče živahnejše koncertno delovanje in pomnožitev koncertnih proizvajanj, ki je nujno potrebna.

En koncert ali k večjemu dva na leto, kakor se je to dogajalo zadnja leta, — dvakratno ponovitev enega koncerta ne štejem za tri koncerte — to je na vsezadnje, če je človek še tako prijaznih misli, le malo, zelo malo.

Zadnji čas se je pri koncertih začela nekoliko bolj upoštevati domača literatura, zlasti v »N. A.« reprezentirana. Ampak če bo ostalo pri dosedanjem okornem načinu koncertnega delovanja s 150-glavim zborom, že danes prorokujem, da do sodnjega dne ne bo naša publika sproti slišala niti tega, kar bo najboljšega sproti rodila naša skromna muzikalna literaturica. Iz kake druge literature pa še celo ne bo nikdar slišala ničesar.

(Koncem novembra 1911.)

Anton Lajovic

Ljubljana. Burrianov koncert. Dne 15. oktobra l. l. je Ljubljano posetil češki tenorist Burrian. Eden izmed pevcev, ki imajo svetovno ime. Nič mu ni pomagal pri nas njegov umetniški sloves, celo niti različne pikantne afere, ki so tisti čas krožile o njem po listih. Imel je več nego napol prazno dvorano. Moram reči, da me je takoj pri dohodu pogled na to žalostno praznoto spravil v tako slabo voljo, da sem le zelo raztresen poslušal. Iritiralo me je tudi, da so se igrale in pele deloma druge točke, kot jih je naznanjal program, deloma da so se one, kolikor jih je ostalo iz prvotnega programa, pele v vse drugačnem vrstnem redu. Človek, idoč h koncertu v resnici pripravi in vstavi svoje duševno oko na obljubljeni program tako, da ga vsaka izpremenitev zmoti in vznemiri in mu pogled skali, podobno kakor je treba očesu, da se menjajočim razdaljam ali svetlobnim intenzitetam šele polagoma prilagodi, in so mu dotlej vsi predmeti nedoločni, kot v meglo oviti.

Dvorane praznota in vsled nje mrzlo razpoloženje občinstva sta očitno vplivala na pevca. Ni se pripravil do pravega ognja, in publika je odhajala mešanih čuvstev, dasiravno je pevec med drugim zlasti *Mahlerjevo* karakteristično in rafinirano iznajdeno »Revelge« zapel naravnost dovršeno. Zanimala je tudi *Kienzlova* pesem »Meine Mutter«, pri kateri se mi pa zdi, da ima tekst mnogo več občutja, nego *Kienzlova* uglasbitev. Kakor je Burrian pel ostali program, obstoječ iz odlomkov iz »Čarostrelca«, »Daliborja« in »Tannhäuserja«, je pa očitno pokazal, da je njegova prava moč le v dramatičnem izrazu. Zlasti lepo je prinesel *Daliborja* in *Tannhäuserja*, dočim je z arijo iz *Čarostrelca* ravnal bolj akademično - mrzlo.

Spremljal je pevca orkester Slov. Filharmonije pod *Talichovim* diskretnim vodstvom. Samostojno je izvajal orkester *Mendelssohnovo* uverturo »Hebridi« z dobrim učinkom, in moj »Adagio«, pri nekoliko preširokem tempu pravo vlečeno potico, na kateri občinstvo po pravici ni imelo okusa. *Anton Lajovic*

Ljubljana. Z živahnim veseljem konstatiram nenavadno obilen obisk komornega večera, ki ga je dal Ševčikov Kvartet 12. novembra l. l. v Mestnem domu. Zares čudovito je, kako se številna publika vname samo nad seboj v plamen sijajnega razpoloženja, se sama sebe razrahlja v najplodnejšo in najugodnejšo njivo, ki le sejalca čaka, da sama sebi takoj rodi stoteri sad najradostnejšega vžitka.

V nasprotju z Burrianovim večerom se je vršil komorni večer Ševčikovega kvarteta nenavadno animirano. *Lhotski* in tovariši so takoj s prvo točko podali svoje najlepše in najboljše: *Dvořákov* godalni kvartet v h duru (op. 106). »Rožni vrt, poln najslajše glasbe«, ga je imenoval nekdo. Krasota in prelest *Dvořákov* dela je žarela tem lepše ob primeri z Beethovnovim kvartetom (F-dur op. 135) ali kvartetom *Glazunova* (op. 64, a-mol).

Beethoven je, vsaj name, nasproti bogatosti in svežosti *Dvořáka* napravil izvzemši malo mest naravnost dolgočasen vtisk. (Mogoče, da me preveč omamlja harmonična in instrumentalno barvena bogatost *Dvořákov* dela, vendar se mi zdi, da je tudi njegova izrazilna sila nerazmerno večja.)

Del Rusa *Glazunova* ne poznam nič. Ruska glasb. literatura se pri nas žalibog le vse premalo goji. Vendar po slovesu *Glazunova* sodeč, sem res pričakoval mnogo več pristnosti in bolj ruskega profila. Našel sem ga pa kaj malo. Preveč je kultivirana njegova muzika, preveč samo kultura, duhovitost in dovtip. S tem nečem reči, da bi vseh teh reči ne bilo tudi pri *Dvořáku*. Njegova umetnost simfoničnega zapletka, njegova iznajdljivost v instrumentalni barvi je mogoče še dosti večja kot pri *Glazunovu*, in vendar, vse to se izteka pri *Dvořáku* tako naravno, tako nevažno in samo ob sebi umevno, tako prešinjeno z žarom globokega muzikalnega občutja in zanosa, da stojiš pred njegovim delom kakor pred čudežno stvaritvijo narave božje. — Ni se čuditi, da je *Dvořák* v vsej publiku pustil najgloblji vtisk tembolj, ker so ga igrali naravnost z idealno popolnostjo.

Anton Lajovic

Ljubljana. Večer bratov Ipavcev »Ljubljanskega Zvona«. Zahvale vredna je bila misel pevovodje »Lj. Zvona« **Z. Prelovca**, prirediti večer dr. Benjamina in dr. Gustava Ipavca. Saj leži v vseh letnikih »N. A.« vse polno zlasti Benjaminovih stvari, ki so naši javnosti neznane, navzlic svoji nežnosti in mladostni svežosti. Po svoji melodični mehkobi in intimnem občutju so kakor ustvarjene za to, da bi postale popularne v najlepšem pomenu besede. Žal se za njih populariziranje ni doslej skoro še ničesar zgodilo.

Za dobe »N. A.« se je bil Benjamin Ipavec najrajši in z najlepšim vspehom vkvarjal s solospevi, manj z zbori. Program večera je prinesel par samospევov, žal, ravno tistih, ki se vedno pojejo, če se le kaj Benjaminovega poje. **Iličič**, ki je svoje stvari (»Pozabil sem mnogokaj deklet«) in arijo Ivana iz »Teharskih plemičev« dobro odpel, bi mesto teh ravno tako lahko pel katero javnosti še doslej neznanu. **Foedranspergova** je zapela razun »Ciganke Marije« (pač že precejkrat pete) romanco Ljubislave iz »Tičnika« in »Čez noč, čez noč.« To pesem je bilo prvič slišati v javnosti. Vtisk je bil, vsaj za-me, majhen. Pevka je pela te stvari mrzlo, ker menda, kakor se zdi, samo na to misli, kako prinese posamezni ton pravilno, in tako samo posamezne tone producira mesto sklenjeno celoto melodije. S tem je v zvezi tudi zanemarjanje besedila, ki ga je Foedranspergova tako mazala v izgovarjavi, da ne vem, če ga je kdo razumel.

Izmed zborovih točk sta mi bila doslej neznanu dva osmerospeva »Zapuščena« in »Prošnja«, ki sta, dobro izvajana, napravila prav lep, simpatičen vtisk.

Ostali del programa so bile »Slovenec sem«, »V mraku«, »Savska« itd., vse že neštetokrat odpete.

Ne zdi se mi prav, da so te obtolčene in doslužene stvari prišle v lepo mišljeni program. Pevovodja jih je z načinom izvajanja skusil rešiti dolgočasnosti, ali dvomim, če je bil vspeh primeren trudu. Razun tega je bil ta trud zapravljen v tak način naštudiranja, da se ne morem zdržati, da ga ne bi enkrat energično ožigosal, tembolj, ker je nevarnost velika, da se bo sicer epidemično razširil. V mislih imam one po vatle dolge oddihe in pavze za vsako prepeto besedo, pa prav za vsako. To ni nikako petje, ampak čisto navadna rezanica. Ta bolezen izhaja iz koncertov Gl. Matice, kjer se izvršuje ta kruta vivisekcija melodij in besednih stavkov leto za letom hujše, tako da se publiko, mesto da bi dobila pred oči vitko, zdravo raščeno melodijo, godi kot tistemu, ki je šel strahu iskat: najprej pade predenj noga, na to roka, potem glava, itd. ud za udom. Tako se brezobzirno seka, ne glede na cezure melodičnih ali besednih stavkov, ne glede na to, ali je na zadevnih mestih sploh najmanjši oddih dopusten, da, celo na takih mestih, kjer je, recimo, ločitev dveh besed očitno nedopustna.

Na isti način je bil Prelovec vsem tem zgoraj omenjenim častitljivim zborom le brezsrčen rabelj, ki jih je v potu svojega in svojega pevskega zbora obraza neusmiljeno razsekal na drobne kose.

Vendar upam, da se spreobrne in spozna, da je že res čas, da začnemo kultivirati lepo rast melodije in nehamo z negovanjem — pavz.

Anton Lajovic

Maribor. »Slovanska čitalnica v Mariboru« je priredila v nedeljo dne 10. marca t. l. v »Narodnem domu« koncert pod vodstvom **H. Druzoviča** s sodelovanjem pianista **Antona Trosta** iz Dunaja. Uspel je prav dobro, tako da se nam je mnogokrat zazdelo, kakor da poslušamo »Glasbeno Matico« v Ljubljani. Pevcev je bilo 80. Višek koncerta je dosegel zbor v **Lajovičevi** pesmi »Bolest Kovač« in v **Krekovi** »Kakor bela golobica«. V »Bolest Kovač« bi bilo treba do popolne umetniške višine nekoliko energičnejšega povdarka v ritmu, v **Foersterjevi** »Ljubici« pa več slikovitosti tam, kjer doni med obrekovanjem žen zamolklo molitev. Na drugi strani nas je pa zopet presenetilo silno fino predavanje, kakor na pr. v **Krekovi**

in v **Foersterjevi** skladbi na pianissimo-mestih. Zbor je od lani do letos tehnično očitno napredoval. Zato častitamo **Druzoviču** najiskrenejše! Solista **g. Ašič** in **Hohnjec** sta dobro pela.

Anton Trost se je povspel do lepih umetniških lavorik; pogrešali pa smo pri njem zelo slovenske skladbe. Sicer pa je bil ves program v obče zelo obsežen in prav lepo izbran.

Dr. A. Schwab

Gosp. Anton Trost nam piše glede tega koncerta med drugim: »Cela prireditev je imela najboljši vspeh, ki je po večini zasluga **g. Druzoviča**. Z veliko vztrajnostjo, ki je po obilih težkočah v Mariboru res potrebna, je zvežbal moški in mešani zbor do take višine, da sem se res čudil enotnosti in preciznosti v izvajanju. Letos so bile prvič slovenske modernejšie skladbe na sporedu. Poizkus se je popolnoma posrečil. **Krekova** »Golobica« kakor tudi **Lajovičeva** »Bolest kovač« sta zelo ugajali. Oboje so morali ponavljati. Ob tem koncertu so se tudi razbili predsodki nekaterih ljudi napram klavirskim točkam...«

Ribnica.*) Pri koncertu, ki ga je priredila Moška podružnica Društva sv. C. in M. dne 11. novembra l. l., je sodelovalo razun tamburaškega odseka »Sokola« tudi naše »Glasbeno društvo«. Mešani zbor je zapel do zdaj še nena-tisnjeno in še nikjer proizvajano pesem **E. Adamiča**: »Večer«. Za to pesem, ki se mora proizvajati v skrivnostnem, trikratnem pianissimu, treba je prožnih, čistih glasov, posebno dobrih altov, ki morajo opetovano premagovati poldrugo oktavo. Najlepši del je pač oni, kjer oznanja večerni zvon v tenorju prihod mesečine. Pesem je zelo hvaležna, a težka. **Krekovo** »Vabilo« je efektivna pesem, ki je pa po viharnem aplavzu nismo hoteli ponavljati, boječ se, da ne pademo iz »zvezd zlatih« slednjič vendarle na zemljo, kjer je pač sama žalost in razočaranje doma. **Adamičevo** »Petnajst let« smo menda proizvajali mi tretji za »Glasbeno Matico«; če se ne motim, peli so jo samo v Kranju pred nami. Ne maram povzdigovati svojega krdelca pevcev, toda pohvaliti jih moram. Oni visoki »a« v fff sopranu ni bil kričeč, pač pa čist kot zvon, kar je zasluga naše solistinje **gdč. Poldi in gdč. Mare**. (Le krstno ime? Op. uredn.) — **Dr. Schwabovo** »Dobro jutro« smo peli že drugič: Prvo pot pred dobrim letom dni in sicer boljše kot to pot. Postavili smo pač klavir nekako nesrečno in sicer tako, da spremljevalka ni videla pevovodje zadostno, in smo potem capljali drug za drugim.

Opereta »Zaklad« se je pač igrala in pela za zabavo. Pridobili smo dobro igralno moč v osebi **g. Hladnika**.

Naše glasbeno društvo, obstoječe iz 11 dam in celih 7 gospodov s pevovodjo vred, živi, prospeva in z veseljem vrši svoje kulturno delo.

A. Adamič

Trst. Na povabilo tuk. srbske cerkvene občine je prišel skladatelj **Mokranjac** s svojim Belgrajskim Pevskim Društvom k nam v goste, ter priredil ob tej priliki koncert v Narodnem Domu.

Pevski zbor ni zelo številen, a ima lep pevski material in pred vsem — siguren v petju. Proizvaja z lahkoto polifonske skladbe, kar sem zlasti občudoval pri **Mokranjčevih** delih, ki se odlikujejo po izraziti narodni barvi in živi kontrapunktiki. Med vsemi temi skladbami je bil **Vilharjev** »Matija Gubec« kakor nekako izgubljen. (Zakaj? Op. uredn.) Pevskemu zboru so tukajšnji Srbi poklonili srebrn venec, tržaški Slovenci pa lavorjev.

Kmalu nato je na povabilo »Češke Besede« koncertiral v Narodnem Domu **Ševčikov kvartet**. To je bila v celej sezoni najplemenitejša glasbena prireditev. Bilo je navzoče dosti občinstva, a bojim se, da se jih je mnogo bolj divilo elegantnemu nastopu in občudovanja vredni tehniki štirih umetnikov kot prelestni lepoti in duhovitim mislim **Dvořáka**, **Smetane** in **Glazunova**. Predvsem navdušena je bila galerija, kar znači za razumevanje glasbene umetnosti pri nas velik napredek. **Dvořák** je odprl ušesa, **Smetana** srca, **Glazunov** oboje.

*) Za podobna kratka, jedrnata poročila o podeželnih glasbenih prireditvah smo vedno zelo hvaležni. Naj najde ta vzgled čim več posnemalec.

Op. uredn.

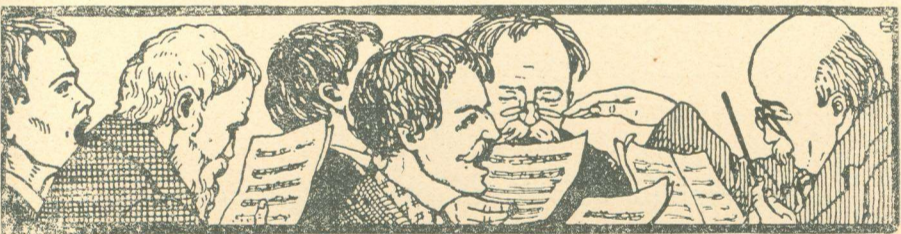
Zlasti Glazunov! Kakor zvezdni utrinki in mavrične barve, kar bleščalo je, da je zastajal dih. Poslušal bi ga do onemoglosti! Ko stopi človek izpred oltarja te nebeške umetnosti na blatna cestna tla, tedaj šele vidi, kako umazana je borba za — kruh!

Zadnji koncert pa je priredilo »Dijaško Podporno Društvo«. Predvsem mi je omenjati pianista *Antona Trosta*, učenca dunajske akademije in vojaško godbo pod kapelnikom *Teplim*.

Trost ima že sedaj občudovanja vredno tehniko in z njo spojeno smotreno razumevanje tega, kar producira. Zlasti Chopinovi deli »Nokturno« in cis-mol-»Scherzo« sta kakor nalašč zanj. Sanjavost, mehkoča, pritajena veselost in plemenite misli je razumel in interpretiral Trost kakor dovršeni igravec Chopina. Seveda je bil tudi Lizstov klavirski koncert Es-dur krasen, vendar bi si bil želel tu in tam na klavirju demonskega divjaka. Gotovo pa je izgubilo delo nekoliko vsled slabe akustike, nekaj tudi vsled ne bogvekakovo izvrstnega klavirja; sicer pa boljšega ni menda bilo dobiti. Vsekakor je Trost človek, kateremu vsi iz srca želimo vstrajnosti in velikih uspehov na trnjevi poti umetnosti.

Orkester je proizvajal Dvořákovo simfonijo G-dur in Wagnerjevo predigro k operi »Mojstri-pevci iz Norimberga«, oboje jako lepo in precizno. O *L. Iličiču* si nisem mogel ustvariti točne sodbe. Pel je premalo. *Prelovčeva* »Tvoje oči, o dekle...« je srčkana stvarica, kabinetni košček, ki mi je zelo ugajal, a se pevcu ne da razviti tako, kakor ga želi slišati peti občinstvo. Bolj se je Iličič razpel v *Nedvedovi* »Pogled v nedolžno oko« in *Parmovi* »Poslednja noč.« Zdi se mi, da se bo Iličič razvil v prav dobrega liričnega tenorista, ki bo ljubljanski operi v ponos, ako nas ne — zapusti.

Tudi naša zvesta *Costaperaria* nas je razveselila z nekaterimi narodnimi pesmicami, izmed katerih je zlasti silno ugajala »Kdor če pa vedit...« Vsled pritiska občinstva je poklonila več dodatkov. Pevske točke je spremljal na klavirju *Waschte*. Vsakemu kosu koncerta je občinstvo sledilo z napeto pozornostjo ter proizvajalce obsipalo z veselim in šumnim odobravanjem. Na lepo vspelem koncertu je v prvi vrsti čestitati proizvajajočim umetnikom, pred vsem tem *A. Trostu*, ki mu še enkrat želim mnogo triumfov. E. A.

Glasbena društva.

Letni občni zbor „Slovenskega Glasbenega Društva »Ljubljana«. V šolskem letu 1910/11 se je šola za gosli otvorila (učitelj koncertni mojster Černy); tako se zdaj poučuje glasbena teorija, gosli, klavir in solopetje. Omogočilo je otvoritev violinske šole znatna podpora deželnega odbora. Priredb in nastopov društva je bilo 26, koncerta sta bila 2: orkestralni koncert v proslavo 70-letnice *Fr. Gerbiča* in en komorni večer. — Društvo šteje 302 podpornih članov in 172 izvršujočih, s častnimi člani skupaj 487 članov. V šoli je vpisanih 123 učencev. Vrednost društvenega inventarja znaša 13.800 K; prometa je bilo 29.993 K 43 v, dohodkov 15.477 K 88 v, izdatkov 14.465 K 55 v. Preostanek znaša 1012 K ne všteti od deželnega zbora nakazane svote 2000 K, ki še ni dvignjena. Arhiv šteje 420 zborov, 1127 partitur in 135 knjig v vrednosti 8000 K. Društvo je ustanovilo glasbeno knjižnico, katere se pridno poslužujejo izvršujoči člani. Novi odbor je tako sestavljen: predsednik *dr. V. Pegan*, odborniki: *J. Kregar*, *J. Lončarič*, *Iv. Štefe*, *P. Gorjup*, *A. Pavšek*, *J. Vrečar*, *Fr. Globelnik*, *Valent. Premk*, *L. Bajde*, *K. Javoršek*,

S. Potnik. V artistski odsek so bili izvoljeni: *Marko Bajuk*, *Ludovik Bajde*, *Fr. Ferjančič*, *prof. A. Robida* in *dr. J. Robida*. Artistski vodja je *Anton Svetek*, učitelji so: violina: *Cerny*, klavir in solopetje: *Gerbičeva*, teorija in zborovo petje: *Svetek*.

Letni občni zbor »Pevskega in Glasbenega Društva v Gorici« (podružnice »Glasbene Matice« v Ljubljani). Društvo je vzdrževalo šolo za klavir, gosli, petje in komorno glasbo. V šolo je vstopilo 139 učencev, od katerih je ostalo koncem leta vpisanih 102 in sicer 75 za klavir in 27 za gosli. Učitelji so bili: za gosli, solopetje in komorno glasbo: *J. Michl*, za klavir: *E. Komel* in *L. Kubišta*. Priredil se je 1 koncert, na katerem je sodelovala *Berta Javurkova*. Moški zbor društva je štel 21, ženski pa 23 glasov; dijaški zbor 58 glasov. Članov društva je 131. Promet je znašal 12.948 K 59 v. Primankljaja je 1652 K 49 v. V odbor za l. 1911/12 so bili izvoljeni: predsednik *dr. Karl Podgornik*, podpredsednik *Viktor Bežek*, tajnik *Rudolf Levpušček*, odborniki: *V. Črnko*, *A. Jakše*, *Fr. Povšič*, *Fr. Finžgar*, *J. Božič*, *K. Gilčvert*, *J. Hrovatin*, *J. Nedved*, *D. Matnak*, *Fr. Cigoj*, *dr. J. Gregorin* in *J. Michl* (vodja).

»Savez hrvatskih pjev. društava« je imelo 3. septembra 1911 v Virovitici XIX. glavno zborovanje. Iz poročila o tem zborovanju, objavljenega v »Pjevačkem Vjesniku« štev. 7 in 8, posnemamo, da si je določila Zveza hrv. društev nova zvezna pravila, ki so objavljena na omenjenem mestu. Prihodnje leto bo slavilo Hrv. Pjev. Društvo »Kolo« v Zagrebu petdesetletnico. Pri tej priliki se naj vrši prvi vseslovanski pevski sestanek. Za predsednika »Saveza« je bil izvoljen *dr. Rudolf Horvat*, za I. podpredsednika *dr. Gjuro Rihtarić*, za II. podpredsednika *dr. Milovan Glavrančić*, za tajnika *dr. Ante Javand*, za blagajnika *Ljudevit Kossär*, za zborovodjo *Vjekoslav Rosenberg-Ružič*, za njega namestnika *Franjo Dugan*.

»Udruženje za kamerno muziku« se je ustanovilo v Belemgradu. Namen temu društvu je, gojiti komorno glasbo klasične in moderne dobe, najbolj pa srbsko in sploh slovansko. 15. oktobra 1911. se je vršil prvi koncert.

Društvene slavnosti. Hrv. Pjev. Društvo »Zrinjski« v Osjeku in Hrv. Pjev. Društvo »Ilirska Vila« v Kastvu sta slavili lani svojo desetletnico. — Hrv. Pjev. Društvo »Nada« v Mitrovici je praznovalo petindvajsetletnico svojega obstanka, Hrv. Pjev. Društvo »Rodoljub« v Virovitici pa tridesetletnico. — Pevsko Društvo »Hajdrih« v Proseku je praznovalo meseca januarja 1912 svojo petdesetletnico.

Hrvatsko Pevsko Društvo »Kolo« v Zagrebu bo praznovalo 15., 16. in 17. avgusta t. l. svojo petdesetletnico in posvetitev svoje zastave. Obenem bo razkritje spominske plošče hrvatskega glasbenika *Vatroslava pl. Lisinskega*. Nameravalo se je tudi, hkratu sklicati vseslovanski pevski shod. Ali ostane pri tem programu, je dvomljivo z ozirom na politične razmere, ki vladajo na Hrvaškem.

Novoizvoljeni predsedniki. Za predsednika Dolenjskega Pevskega Društva v Novem mestu je bil izvoljen *dr. Franc Ivanetič*, za podpredsednika *Josef Mogolič*; pri Pevskem bralnem Društvu »Kraški vrh« v Avberu za predsednika *Fran Pegan-Žvokelj*; za predsednika Pevskega in Glasbenega Društva v Gorici (podružnice Glasbene Matice v Ljubljani) *dr. Karl Podgornik*, odvetnik, za podpredsednika *Viktor Bežek*, ravnatelj moškega učiteljskega šola je *Josip Michl*; za predsednika Bralnega in Pevskega Društva »Štanjel« v Štanjelu je bil izvoljen za to leto *V. Švagelj*.

Slovenski glasbeni svet.

Iz »N. A.« so se prednašale razun v poročilih in na drugih mestih navedenih, med drugimi še sledeče skladbe: *Stanko Premrl*: »Trojno gorje«, in »Kedar tiha žalost« ter *Fran Ferjančič*: »Slovo od doma«, moški zbori. (Vse tri: Ljubljana, Društveni pevski zbor Kat. Društva za delavke), *Viktor Parma*: »Poslednja noč«, za en glas in klavir (Trst, koncert Dijaškega Podpornega Društva. Solist: Ljubiša Iličič), *Vilko Novak*: »Bi mirna noč«, moški zbor (Vukovar, Hrv. Pjev. in Glazb. Dr. »Dunav« in Kastav, Hrv. Pjev. Dr. »Istarska Vila«), *Fran Gerbič*: »Rožmarin«, moški zbor z bariton-solom (Šmartno pri Litiji, Sl. P. Dr. »Lira« iz Kamnika. Solist: Janko Pohlin), *E. Adamič*: »Petnajst let«, mešan zbor (ibidem, Glasb. Društvo iz Zagorja ob Savi), *E. Adamič*: »Prekmorska pošta«, mešan zbor (ibidem, Pevsko Društvo »Zvon«), *dr. B. Ipavec*: »Ciganka Marija« in *dr. G. Krek*: »Pogodba«, samospeva s spremljevanjem klavirja (Trst, I. družabni večer telovadnega društva »Sokol«, Solist: Štefan Šink). *J. Procházka*: »Tak' si lepa«, za en glas in klavir (Št. Vid nad Ljubljano, koncert Cerkvenega Pevskega Zbora. Solist: L. Bajde), *Anton Lajovic*: »Pesem«, za ženski zbor s spremljevanjem klavirja (Ljubljana, Sl. Gl. Dr. »Ljubljana«), *F. Korun*: »Potrkali na okno...«, moški zbor, *E. Adamič*: »V snegu« in »Fantu«, mešana zbor, *St. Premrl*: »Zdravica«, mešan zbor (vse štiri: Ljubljana, Slov. Pev. Društ. »Ljubljanski Zvon«), *L. Pahor*: »En starček je živel«, za moški zbor in bariton-solo s spremljevanjem orkestra (Ljubljana, Sl. Del. P. Dr. »Slavec«. Solist: Vouko), *Vasilij Mirk*: »Na trgu«, za čveterospjev (Pazin, koncert učencev c. kr. drž. gimnaz.), *dr. Anton Schwab*: »Dekletce, podaj mi roko«, *Fran Gerbič*: »Po zimi«, mešana zbor, in *Fran Gerbič*: »Rožmarin«, ženski zbor s spremljevanjem orkestra (vse tri: Prosek, jubilejni koncert P. D. »Hajdrih«), *E. Adamič*: »Vasovalec«, moški zbor (Barkovlje, P. Dr. »Adrija« in Sv. Ivan pri Trstu, koncert podružnice sv. C. in M., Svetoivanski cerkveni zbor), *dr. B. Ipavec*: »Ciganka Marija« za en glas in klavir (Příbram, Slovenski večer pevskih društev »Lumir« in »Dobromila«. Solist: Dr. Hartmann), *J. Procházka*: »Ljubezen«, *dr. A. Schwab*: »Na lipici«, mešana zbor in *V. Mirk*: »Katrice«, osmerospjev (vse tri: Trst, podružnica »Gl. M.«), *Fran Gerbič*: »Četiri godišnje dobe« in »Klic pomladni«, mešana zbor, »Mrtva pomlad«, samospjev, in »Ave Marija«, za dva glasova in klavir (vse štiri skladbe: Škocijan pri Turjaku, Kat. Izobr. Društvo). *Krek*: »Tam zunaj je sneg« za en glas in klavir (Dunaj, Zab. Podp. in Izobraž. Društvo »Zvezda«. Solist: Josip Rijavec). *Adamič*: »Vasovalec« in *Krek*: »Barčica«, moška zbor (ibidem).

Koncert v Slovenjem gradcu so priredili dne 6. januarja t. l. stud. comp. *Makso Unger*, *Mirko* in *Anton Nerat*. Na sporedu so bile točke: Wieniawski: »Polonaise brillante«, P. de Sarasate: Fantazija iz opere »Faust« in Ch. de Beriot: Balet-fantazija za gosli, sviral Anton Nerat; dalje pesmi: *Procházka*: »Poslednja noč«, *A. Dvořák*: »Tri ljubavne pesmi«, *G. Krek*: *) »V brezupnosti«, *A. Lajovic*: »Zacvela je roža«, *Vit. Novák*: Tri slovaške narodne pesmi in *G. Puccini*: Napev iz opere »Madame Butterfly«, ki jih je zapel Mirko Nerat. Makso Unger je igral svojo kompozicijo »Scherzo«, B-dur. Iz te kompozicije, katera izdeluje izborno prav priprost in melodiozen motiv, se vidi, da je komponist originalen in nadarjen.

*) V »Slovenca« z dné 18. marca t. l., št. 64 objavljeni program koncerta istih umetnikov z dné 19. marca t. l. v Mariboru ima pri Lajovičevi in Krekovi pesmi opazko: »tenor, gosli in klavir«. Glede svoje pesmi vem, da je nisem nikoli priredil tudi za gosli. Taka priredba po drugih, brez skladateljevega dovoljenja je nedopustna. Urednik.

Pevac M. Nerat ima simpatičen in dobro izvežban glas, da se je nadejati najlepšega razvoja. A. Nerat se odlikuje po veliki tehniki in lepem tonu. Vspah koncerta je bil dober. Želimo, da bi nas imenovana trojica še večkrat razveselila s takim koncertom.

Marija Blažonova

Koncert v Ptuj so priredili dne 31. decembra 1911 *Makso Unger*, *Mirko* in *Anton Nerat*. Koncert je imel isti spored, kakor zgoraj omenjeni koncert v Slovenjem Gradcu. Vspah je bil isti. Omenjena trojica je koncertirala jeseni l. l. razun tega še v Šoštanju, na Vranskem, v Sevnici, Brežicah, Šmarju, Gornjemgradu in Žalcu.

Izmed slovenskih novosti, ki so se prednašale v zadnjem času, naj bodo razun drugod navedenih omenjene še sledeče skladbe: *Šonc* »Na srčku bolan« narodna v priredbi za moški zbor, *V. Mirk* »Grave« (št. 5 iz suite d-moll) za veliki orkester, *O. Dev* »Glej čez jezero« narodna v priredbi za mešan zbor (vse omenjene skladbe Trst, Glasbena Matica), *Fran Gerbič* »Ozka brvica«, »Vabilo«, »Slavček daj mi svoje petje« in »Pastirček« moški zbori, *Jos. Procházka* »Popotnik« in *Emil Adamič* »Franica«, moška zbor (vse omenjene skladbe: Ljubljana, Sl. D. P. Dr. »Slavec«), *Z. Prelovec* »Jaz bi rad rdečih rož« moški oktet, in *O. Dev* »Vigred se povrne«, mešan zbor (Oboje: Ljubljana, Sl. P. Dr. »Ljubljanski Zvon«), *S. Šantel* »Misli moje«, mala fantazija za godalni kvartet (Pazin, koncert učencev c. kr. drž. gimnazije), *Anton Svetek* »Med žitjem in klasjem« in »Majolčica«, moška zbor (Ljubljana, Gl. Dr. »Ljubljana«)

Pri koncertu Pevskega in Glasbenega Društva v Gorici, pri katerem sta sodelovala češki goslač *Jaroslav Kocian* in klavirski virtuoz *M. Eisner*, je prednašal društveni zbor med ednajstimi točkami samo dva mešana zbor in od teh zborov je bil eden Brucknerjev, in samo eden, reci eden slovenski: Pirnatov »Oblaku«. Ponovno moramo vprašati, ali nima društveni odbor res nobene narodne zavesti in narodnega ponosa, da si pušča diktirati take programe? Ali pa je tako neveden, da mora ubogati? Upamo, da se temu sramotnemu postopanju kmalu odpomore. Kajti že vsa slovenska mesta, in med njimi tudi marsikatero majhno mestece, gledajo začudeno razvijanje tega društva, ki bo kmalu nehalo biti slovensko napredno v umetniškem zmislu, če se ne bo posegalo s krepko roko vmes.

V slovenskem gledišču v Trstu so predstavljali prvič *Parmovo* opereto »Caričine Amazonke«. Predstava je bila, kakor se nam poroča, precej pomanjkljiva.

Pantomimo »Možiček« drja. *Josipa Ipavica* je igralo »Dramatično Društvo« v Celju dné 4. februarja t. l. z velikim vspehom. Glasbeni del predstave je vodil skladatelj sam.

Glasbeno društvo »Ljubljana« v Ljubljani je priredilo tekom tekoče sezone več družinskih večerov — kakor smo čuli — s prav zanimivimi sporedi. Poročila nismo dobili nobenega in ravno tako tudi nobenega naznanila od društva samega. Ker je stalni referat o glasbenih prireditvah društva »Ljubljana« v rokah strokovnjaka, o kojega popolni objektivnosti pač »Ljubljana« sama ne dvomi, ni naša krivda, če ni v današnji številki nobenega referata o delovanju omenjenega društva. Iz naznanila »Slovenca« smo mogli le posneti, da so nastopili pri družinskem večeru dné 19. marca t. l., pri katerem so sodelovali orkester Slovenske Filharmonije, operna pevka Mariči *Peršlova*, prof. *A. Robida* in *Rus*, z novimi zbori *E. Adamiča* »Ljubljansko polje« in »Najslajša služba« in *G. Kreka* »Srbska narodna«, ki so izšli vsi v »N. A.« Sl. Filharmonija je svirala med drugim *Gerbičevo* Jugoslovansko rapsodijo; *Peršlova* je zapela med drugimi (nemškimi) pesmimi *Lajovičevo* »Mesec v izbi«, *Rus* pa med drugim *Zajčevo* »Seljanko, dušo draga« (tudi iz »N. A.«)

Vse naše c. stalne referente prosimo najuljudneje, naj nam pošiljajo poročila vedno **takoj** po dotični

prireditvi, in sicer ne da bi čakali, kakor doslej, vsakokrat šele na posebno zaprosilno pismo uredništva. Naši stalni poročevalci naj se smatrajo od sedaj enkrat za vselej naprošeni za **točna** poročila o vseh resnih muzikalnih produkcijah, ker uredništvo ne utegne več zasledovati vseh prireditev in vrhu tega še glede vsake posebej naprositi stalnega referenta za poročilo. Stvar dotičnih društev, ki prirejajo koncerte, bo, da opozarjajo naše referente na svoje prireditve in jim preskrbujejo primeren sedež, nam pa pošiljajo koncertne programe.

Slovenski koncert v Celovcu. Dne 21. januarja t. l. sta priredila *dr. Bela Stuhec* iz Ptuja in stud. comp. *Makso Unger* iz Dunaja koncert v korist spomeniku bratov Ipavcev. Dr. Stuhec je pel razun dveh *Savinovih* samospevov (»Predsmrtnica« iz »N. A.« in »Zimska idila«, izšla v posebni izdaji pri L. Schwentnerju v Ljubljani) *Benamina Ipavca* pesmi »Mak žari«, »Čez noč, čez noč«, »Božji volek«, »Oblaku«, »Ciganka Marija«, »Pomladni veter« in »Menih«, vse iz »N. A.« Spremljal ga je na klavir M. Unger, ki je nastopal ta večer tudi samostojno kot skladatelj in pianist s svojo kompozicijo »Scherzo«.

»**Slovenski Ilustrovani Tednik**« je prinesel v 35. številu 1911 portreta dr. *Benamina* in dr. *Gustava Ipavca*, v 43. št. 1911 pa portret *Angele Janove*, subretke na slovenskem gledališču v Trstu, v vlogi Denize v opereti »Mamselle Nitouche«. V 13. številu 1912 vidimo fotografijo vencev in keliha, ki so bili podarjeni skladatelju *Sattnerju* in vodji *Hubadu* ob prvi prednašbi oratorija »Assumptio« in ob dvajsetletnici koncertnega delovanja Hubadovega, dalje fotografijo Slov. Filharmonije in pevskega zbora Gl. Matice v Ljubljani, ki so sodelovali pri prednašanju oratorija (300 oseb).

»**Slovan**« prinaša v 12. sešitku 1911 in v 2. sešitku 1912 obširnejšo oceno 4. in 5. zvezka »N. A.« in njegove priloge iz peresa K.-a.

V »**Dom in Svet**«-u številu 2. 1912 je objavljena ocena 5. zvezka »N. A.«, ki jo je spisal *Stanko Premrl*.

Smotra jugoslovanskih kulturnih društev. O priliki Vrazove »Akademije« Matice Slovenske decembra meseca 1910. Izdale »Matica Hrvatska« v Zagrebu, »Matica Slovenska« v Ljubljani, »Matica Srpska« v Novem Sadu in »Srpska književna Zadruga« v Belgradu. Natisnil Dragotin Hribar v Ljubljani.

Oktobra meseca 1910 je predsednik »Matice Slovenske«, *dr. Fran Ilešič*, pozval jugoslovanska kulturna društva, kulturne institucije in podjetja, naj bi odposlala svoje zastopnike na sestanek, ki se bo vršil o priliki Vrazove »Akademije« v Ljubljani dne 11. in 12. dec. 1910. Ti delegatje so poročali o dosedanjih poizkusih in o bodočih nalogah skupnega delovanja jugoslovanskih kulturnih organizacij. Referati, podani na tej konferenciji ali za to konferencijo, so priobčeni v pričujoči publikaciji, ki prinaša med drugim pod rubriko »Glasba« referat dr. *VI. Ravniharja*, v katerem poroča o delovanju »Glasbene Matice«, »Novih Akordov«, »Ljubljanec«, »Zveze Slovenskih Pevskih Društev«, »Cecilijinega Društva« in »Slovenske Filharmonije«. Pod istim zaglavjem poroča *M. Krešič* o delovanju »Saveza Hrvatskih Pjevačkih Društava«, iz katerega posnemamo: Ustanovljen je bil »Savez« l. 1875 in šteje danes 72 hrvatskih pevskih društev v Hrvaški, Slavoniji, Dalmaciji, Istri, Bosni, Hercegovini, Sev. Ameriki. Vsa ta društva štejejo skupaj okoli 1500 pevcev. Ob 25-letnici »Slavca« 1909 je posetilo do 300 pevcev »Saveza« Ljubljano. Leta 1905 je začel »Savez« izdajati svoje glasilo »Pjevački Vjesnik«, ki je tudi glasilo »Zveze Slov. Pevskih Društev«. Za obogatitve domače zborove literature razpisuje »Savez« vsako leto po dve nagradi za najboljše zборе, katere izdaja in razdeljuje brezplačno med pevska društva »Saveza«. Izdal je tudi za glasbene analfabete »Kratki priručnik o glasb. teoriji za pjevače«, ki ga je sestavil tajnik *dr. Ante Javand* in katerega se je razpečalo do sedaj 2000 iztisov. Na temelju referatov dr. *Ravniharja* in *Krešiča*

se je »1. konstatiralo, da so slovenski »N. A.« ugledna publikacija za glasbeno produkcijo, a da je hrv. »Pjevački Vjesnik« organizacijsko glasilo hrv. in slovenskih pevskih društev« — o predlogu slovenskega delegata, da se proglašijo »N. A.« za glasilo Slov. »Zveze« se menda ni debatiralo —; »2. da se častne nagrade novih skladb razpisujejo enako za slov.-hrv. in srbske skladatelje; 3. se izreče želja, ki jo sprejmejo navzoči uredniki »Savremenika«, »Srpskega Knjiž. Glasnika« in »Slovana«, da bi ti listi donášali naznanila in ocene kompozicij vseh treh narodov; 4. se spozna za potrebno in mogoče, da se glasbeno blago, kakor je na pr. v nakladninah »Glasbene Matice«, daje ostalim Jugoslovanom za izvajanje na razpolago.« — In založniške pravice?? — Morda ne bo odveč, da konstatiramo, da uredništvo »N. A.« k omenjenemu sestanku ni bilo povabljeno.

V »**Popotniku**«, pedagoškem in znanstvenem listu (Maribor-Ljubljana), 1. številu letnika 1912 je priobčil neumorni delavec na polju glasbene pedagogike, *H. Druzovič*, članek »K reformi petja v ljudski šoli«, pravzaprav pridigo, da se vendar enkrat tudi pri nas na Avstrijskem uvede pevska metoda. Metoda, ki zahteva, »da se odmeri pevskemu pouku tista prostost, ki je razvoju vsakega predmeta potrebna, da postopa pouk razvijalno psihološko in da se ozira na vse še tako majhne zmožnosti učenčeve, da bodi v službi vsestranske in harmonske odgoje (otrok se naj navaja pri pevskem pouku sistematično k zavednemu poslušanju). Petje v zmislu umetniške odgoje pa naj stremi po lepem in vzornem predavanju« in kardinalna, morda najmanj upoštevana zahteva: »Le pevski pouk na podlagi poznavanja not ima praktično vrednost.« — Lepa in prav potrebna pridiga. Ali pa tudi kdo posluša vpijočega v puščavi? Tu bo treba reorganiziranja od zgoraj. Glavna naloga Avstrijske Pedagoške Zveze bo, opozarjati učno upravo vseh instanc na to potrebo.

Slovenske narodne pesmi, nabral in harmonizoval *Alojzij Mihelčič*, organist v Metliki. Tisk Zadružne tiskarne v Ljubljani; (trdo vezano 1 K, mehko vezano 70 h, deset izvodov 6 K). Ta zbirka je izšla pred kratkim, kakor poroča »Slovenec« številu 29. z dne 30. decembra 1911. Nam ni došla.

»**Nekaj spominov**« na brata *Ipavca* je objavil Avgust *Štamcar* v »Slovenskem Narodu«, številu 236. z dne 13. oktobra 1911. V kolikor nam bo dopuščal prostor, se še povrnemo k tem vsekakor zanimivim osebnim spominom.

Spomenik bratoma skladateljema dr. Benjaminu in dr. Gustavu Ipavicu! Pripravljalni odbor, ki ima nabirati rodoljubne prispevke za nameravani spomenik, se obrača s prošnjo do vseh pevskih in bralnih društev, da prirede vsako vsaj po jedno veselico s prednašanjem skladb naših slavljencev v prid spomeniku, katerega sta si ta dva velika moža v največji meri zaslužila. Vsi, tudi najmanjši doneski se bodo redno izkazali v vseh slovenskih časopisih. Naj ne manjka noben slovenski rodoljub in nobeno slovensko prosvetno in pevsko društvo med čebelicami, ki zbirajo prispevke za spomenik. Razna društva, kakor v Trstu, Ljubljani, Celju, Št. Jurju, Šmarju, Ljutomeru, Celovcu itd. so priredila koncerte v prid spomeniku, in upamo, da z lepimi prebitki. Storiijo naj še vsa ostala društva jednako! Prispevke je pošiljati pripravljalnemu odboru za spomenik skladateljema dr. Benjaminu in dr. Gustavu Ipavicu v Št. Jurju ob juž. žel. Pripravljalni odbor je tudi založil razglednice s sliko bratov skladateljev in z grobiščem brata Gustava. Naročajo se pri blagajniku pripravljalnega odbora, g. Janku Artmanu, Št. Jur. ob juž. žel.

Narodna čitalnica v Ljubljani je praznovala 5. in 6. januarja 1912 svojo petdesetletnico in hkratu tudi proslavo vsega slovenskega čitalništva. 5. januarja zvečer je bila slavnostna glediška predstava, 6. jan. dopoldne slavnostno zborovanje, popoldne produkcija »Sokola« in zvečer veliki narodni

ples. Pri slavnostnem zborovanju je zapel moški zbor Glasbene Matice pod vodstvom *Mateja Hubada Krekov* zbor »Bratje v kolo se vstopimo«. Slavnostna predstava v gledišču pa ni obsegala niti ene slovenske glasbene točke. Popolnoma opravičeno se graja to postopanje ravnateljstva — ne vemo ali je ignoriranje ali ignoranca vzrok, — češ, če imajo Čehi kako slavnost, podajajo to, kar je dosegla češka kultura. »Kaj nismo po 50 letih toliko napredovali v glasbi in dobili takih slovenskih skladb, da bi tudi slovenski »inteligenci« zadostovali?« vpraša Slovenec (št. z dne 8. jan. t. l.). In najboljše na tej opazki se nam zde vejice, med katerimi blešči slovenska »inteligence«!

Predavanja o glasbi. Dne 28. januarja t. l. je predaval *Anton Svetek* v prostorih Gl. Društva »Ljubljana« „O oratoriju, s posebnim ozirom na Sattnerjev oratorij »Assumptio«.“ — Profesor *Marko Bajuk* je predaval istotam 2. februarja t. l. o predmetu »Kako čuti in živi Beethoven v svojih simfonijah«. — Slovensko Akademično Društvo »Ilirija« v Pragi je priredilo počenši z 2. februarjem t. l. ciklus predavanj o razvoju, zgodovini in bistvu glasbe. Predaval je društveni član abs. comp. *Ferdo Herzog*. Na sporedu so bila sledeča poglavja: I. Pragasba, II. Eksotična glasba, III. Moderna opera in opera bodočnosti, IV. Moderni orkester in njegovi glasbeniki, V. Vpeljevanje v glasbo na fizikalni in fiziološki podlagi, VI. Glasba med Slovenci. (Vsled povabila uredništva nam je bil obljubljen rokopis poslednjega predavanja; prejeli ga nismo).

Nove orgle v ljubljanski stolnici. Povodom dovršitve novih orgel, katere je izdelal domači orglarski mojster *Ivan Milavc* kot 26. delo, se je priredil dne 14. februarja t. l. koncert s sodelovanjem profesorja *Dugana* iz Zagreba, prof. *Antona Foersterja*, *M. Horna* iz Gradca in *Premrla*. Dispozicija orgel je sledeča: 3 manuali (i. s. 1. manual z 17 registri, 2. manual s 14 registri, 3. manual z 9 registri) in pedal z 12 registri; zvez je 13, zbiralnikov 10. Orgle imajo poljubno kombinacijo, generalni crescendo-decrescendo, pedalni avtomat in posebno potezo za odstranitev prvega manuala. Orgle so pnevmatične s sapniki na stožke. Mehovje goni Meidingerjev ventilator. Iz koncertnega sporeda imenujemo: *J. S. Bacha* fantazijo in fugo, *Kličkovo* fantazijo, *Rheinbergerjevo* kancono, *Nowowiejskega* fantazijo: »Božič v starodavni Marijini cerkvi v Krakovu«, *Lemensovo* koračnico in *Guilmantovo* pastoralo, nekaj *Foersterjevih*, *Henseltovih*, *Sattnerjevih*, *Premrl* in *Kimovčevih* skladb.

»Dom in Svet« priobčuje v 11. št. leta 1911 zanimiv članek iz peresa *Izidorja Cankarja*, ki se bavi z drjem Gojmirom *Krekom*. Opisuje stanovanje in dosedanje življenje dr. Krekovo, kolikor je razodel skladatelj v kratkem času jednega obiska. Pridejana je tudi dobra slika dr. Kreka, o kateri sicer dr. Krek sam pravi, da je napravljena po fotografij ameriškega »brzofotografa«.

Posebno zanimiva so izvajanja dr. Kreka o razvoju in bodočnosti naše glasbe. Strinjam se v vsem, kar je dr. Krek izjavil, razun onih misli, ki se tičejo razvoja glasbe sploh. Pred leti skladbe dr. Riharda Straussa marsikdo ni mogel kot »lepe« upoštevati; morda se nam godi pri omenjenem Arnoldu Schönbergu ravno tako. Razvoj vsake umetnosti opazujemo v šolah, in zato nikakor ne morem sedaj, ko še nimamo prav nobene distance od Schönbergove »šole«, smatrati jo kot zgrešitev pravega pota.

Jako zanimivo in koristno bi bilo, ako bi hotel dr. Krek svoje misli o naši slovenski glasbi in nje bodočnosti obširno objaviti. Tam bi bilo več prostora za orisanje tira, ki ga naj slede naši sedaj že prav mnogoštevilni skladatelji, tira, v katerega se naj spravi temeljita kritika, in kako se naj udomači naša glasba v vsaki narodni hiši, ne samo v mestih, ampak sploh po vseh slov. pokrajinah. Prva reč je, da se pridobi ožji krog, izza katerega se razširijo ideje med ljudstvo. Kaj imamo na dr. Kreku, občutimo najbolj, če pogledamo razvoj glasbe po 10 letih »N. A.«: organizatorja, neutrudljivega

in požrtovalno-delavnega moža, ki nam je položil temeljni kamen za razvoj naše moderne glasbe.

Dr. Lubec

Od našega rojaka Karla Adamiča prinaša 2. št. t. l. »Sv. Cecilije« (glasila »Cecilijinega Društva« v Zagrebu) v glasbeni prilogi, urejevane po Franju Duganu, dve a capella-skladbi, mešan zbor »Kraljici Hrvata« in moški zbor »Tantum ergo«.

Anton Dobronič, sedaj gojenec konservatorija v Pragi, je, kakor posnemamo iz nam vposlanega programa, dirigiral na javnem muzikalnem večeru omenjenega zavoda prvi Mozartov koncert G-dur za flavto in orkester. Anton Dobronič je Hrvat. »N. A.« so prinesli v IX. letniku str. 51 njegov »Intermezzo« za klavir.

Srečko Stegnar, skladatelj cerkvenih skladb, odlikovan s častnim križcem »Pio ecclesia et Pontifice«, je praznoval meseca januarja t. l. svojo 70letnico v Mariboru. Slovenski Ilustrovani Tednik prinaša v 6. št. t. l. njegovo sliko.

Operna pevka Mariči Peršlova je angaževana na Mestnem Gledišču v Poznanju.

Ivan Carli, organist, pevovodja in cerkveni skladatelj, je umrl dne 3. septembra 1911 v Studenem pri Postojni. Med njegovimi skladbami, ki so izšle v tisku, ste dve maši, ena za mešan zbor in ena za moški zbor, dalje en Te deum za mešan zbor.

Dr. Franc Kimovec, slovenski cerkveni skladatelj, se je podal meseca septembra 1911. v Klosterneuburg pri Dunaju, kjer obiskuje cerkveno-glasbeni tečaj.

P. Teply, bivši kapelnik vojaškega orkestra c. in kr. pešpolka št. 97 v Trstu, je prevzel artistično vodstvo Slovenske Filharmonije v Ljubljani mesto odstopivšega Vaclava Talicha.

80letnico I. pl. Zajca je proslavilo Hrv. Pev. Društvo »Kolo« s slavnostno matinejo dne 21. jan. t. l. Zastopana so bila vsa hrvaška kulturna društva. »Glasbeno Matico« je zastopal ravnatelj *Gerbić*. Mešani zbor »Kola« je izvajal Zajčev oratorij »Oče naš«.

N. Štritof, gojenec Glasbene Matice, je dirigiral *Weissovo* opereto »Revizor« pri predstavi Slov. Dež. Gledišča v Ljubljani, kakor slišimo, z mnogo obetajočim temperamentom in za začetnika zadovoljivo sigurnostjo. Torej po dolgem odmoru zopet kapelnik-domačin! Hvalevredno!

Ob 60-letnici P. H. Sattnerja, oziroma o priliki prednašanja njegovega oratorija »Vnebovzetje B. D. M.« je izdala Glasbena Matica v Ljubljani knjižico, ki vsebuje besedilo tega oratorija, daljšo analizo z notnimi primeri iz peresa *Stanka Premrla*, obširnejši životopis skladatelja in kronološko navedbo njegovih doslej izišlih glasbenih del. Brošura, ki se konča s kratko zgodovino oratorija v obče in s pomenom Sattnerjevega v posebej, in ki jo diči dobro pogojen portret skladateljev, se dobiva za 20 v.

Jedino poročilo s slovenskih tal, ki ga je doslej tekomskega leta prinesel »Hudební Revue«, je iz Gorice; *Josip Michl* poroča v njem o koncertu *Br. Hubermanna* in njegovega spremljevalca *Leopolda Spielmanna*, in — o koncertu solokvarteta za cerkveno petje iz Lipskega. Celo poročilo napravi vtisk, kakor bi bila Gorica — nemško mesto nekje na Pomerskem. O glasbi Slovencev, pri katerih služi svoj kruh, ne zine niti ene besedice. Protislovenskemu delovanju vodje Goriške Glasbene Matice bomo posvečevali tudi nadalje svojo pozornost.

Skladbe, ki so došle uredništvu v oceno: *Anton Jakl*, op. 41: »Orel«. Koračnica (za klavir). Besede spisal Fran Kristan. V Ljubljani. Založila Katoliška Bukvarna 1912. (K 1.—). (Glasovi za orkester in pihala (?) se dobe pri skladatelju Antonu Jaklu, Strossmayerjeva ulica št. 1 v Ljubljani). — *Fran Gerbić*, op. 72: Slava Nebeške kraljice. Dvajset Marijinih pesmi za mešan zbor zložil — V Ljubljani. Založila Katoliška Bukvarna 1912. (Partitura K 3.—, glasovi po K —'60). — *Ign. Hladnik* op. 61: Fünf fugierte Festspiele für Orgel. Augsburg und Wien, Anton Böhm & Sohn. (M. 2.—, K 2'40 netto). — Oceno navedenih del prinesemo po možnosti.

Naše skladbe.

Med nemškimi klasicizmom in priprostostjo narodne pesmi se giblje Šantlova muza. Vpliv nemških glasbenih herojev se kaže v današnjem njegovem »Adagio«, drugem stavku njegove klavirske sonate, v katerem straši le mimogrede tudi Chopinov duh. Samsvoj v tej kompoziciji torej ni tako, kakor v svojih mičnih pesmih, ki se odlikujejo že po osebni noti. Ali je čuda?

Če smo Slovenci začetniki v glasbi sploh, smo v instrumentalni naravnost še otroci. To ni nenaravno, ampak le dokaz, da se korakoma, torej neprisiljeno razvijamo. Vendar je obžalovati, da negujejo naši skladatelji instrumentalno glasbo in zlasti klavirsko tako malo in le mimogrede. Vzrok je morda ta, da nismo narod muzikantov v pravem zmislu te besede kakor Čehi ali Nemci, temveč odločno narod petja, h čemur morda še pride, da smo imeli doslej bore malo takih bodisi javno nastopajočih, bodisi v domačem krogu svojo umetnost izvršujočih pianistov, ki bi bili kos težjim in finejšim nalogam klavirske igre. Tudi v tem oziru bomo napredovali, ko nastopi naša na višjih glasbenih šolah učeča se mladež našo revno dedščino. Glavna teža naših stremeljenj pa bo morda vedno v vokalni glasbi. Za sedaj moramo vsaj skrbeti, da pridobimo toliko instrumentalnega »premoženja«, da se svoj čas vsaj ne opusti razprava o naši zapuščini radi pomanjkanja vsakega premoženja. V tem oziru je Šantlov »Adagio« vsekako obogatitev našega klavirskega repertoarja. Boljše, česar še nimamo, ne sme biti sovražnik dobrega!

Šestdesetletni jubilar P. H. Sattner je zastopan po nežni pesmi »Peča«, ki je s svojim naivnim besedilom in s svojo sladko, žensko-mehko glasbo kakor ustvarjena za one naše sopranistke, ki se rade in skrbno ogibljejo vsem težkočam modernega samospeva. Ljubeznjiva melodika duhovnega skladatelja oblači samo ob sebi prenedolžno in na videz brezpomembno besedilo v tako mični, skoraj bi rekli narodni kostum, da se naša nam itak prirojena naivnost prav kmalu sprijazni tudi s pesnitvijo, to apoteozo ženskega — ne morem trditi lepega — narodnega pokrivala, za katero se v zmislu pesnikovem pač morda skriva ideja, naj se narodne noše, — in ne samo zunanje, — kolikor možno ohranijo. Na duševno polje prenešeno pridobiva tudi to na prvi pogled plitvo besedilo; kajti to ozadje nas opominja, da spoštujemo stare šege in svojo umetnost; — nekako tako, kakor je to storil Wagner napram svojemu narodu v »Mojstrij-pevcih Norimberških.« Držimo se torej domačega, narodnega; ne škilimo ven čez jezikovno mejo, ne posnemajmo slepo tujih idealov; učimo se na njih, a udejstvujmo jih v našem, narodnem zmislu. To je ono, na kar nas opominja besedilo in kar nam kliče tudi Sattnerjeva glasba, ki ne more utajiti, da je hodila v šolo velikih mojstrov, k Bachu v prvi vrsti, ki si je pa ohranila ono ljubko naivnost starega »Zadovoljnega Kranjca«, idealizirano po stremljenju za novim, višjim ciljem.

V zadnji številki smo pa tudi z veseljem predstavili širšemu občinstvu več mladih umetnikov, pred vsemi slovenskega skladatelja Janka Ravnika, komponista, čegar prva dela so na nas učinkovala kakor svetovna obljuba, obetajoča naši mladi umetnosti lepših dni, morda sijajnih dni svetovnega

priznanja. Ali se Vam zde te besede tirade? Nam ne! Kdor začčenja s takimi proizvodi, kakoršen je mešan zbor »Poljska pesem«, ta je poklican za izpolnitev najglobljih želja svojega naroda in za doseg najvišjih ciljev umetnosti. Lep poklic in lepo veselje za mladega umetnika! A poklic, ki vsebuje v prvi vrsti dolžnosti! Komur je vila-rojenica položila tak talent v zibel, temu ga je podarila, da umstveno, čebelično in skrbno gospodari ž njim. Na kogar delovanje se obračajo oči celega naroda, ta v posebni meri ni samo dolžan, »storiti, kar velevala mu stan«; kar more, in — še več: kar pričakuje od njega ožja domovina in vesoljni svet, to mora izvršiti. Veliki poklic je obenem nebroj velikih bolesi. Kaj čuda, da opozarjamo na to novo prikazen ne samo občinstvo, temveč tudi umetnika samega. Občinstvo radi tega, da že o pravem času uvidi, s kakimi zmožnostmi ima opraviti, da jih ceni torej že o pravem času in ne še-le tedaj, ko se napravi morda tudi ta umetnik na pot v tujino in pokaže hrbet nerazumni, slepi in nehvaležni domovini. Umetnika pa, da se popolnoma zave svojega visokega poklica, da dela in dela vedno stremeč po višjih in še višjih ciljih. Naj si bode svest, da gleda narod nanj z navdušenostjo in hvaležnostjo, pa tudi mnogimi pričakovanji za bodočnost umetnika in narodne umetnosti, svest onih besed pesnika Fontaneja, ki jih je zapisal pod sliko Adolfa Menzla: »Gaben, wer hätte sie nicht? Talente, — Spielzeug für Kinder! Erst der Ernst macht den Mann, erst der Fleiß das Genie.« Naj vendar enkrat dopušča kruta beseda o proroku v domovini eno častno izjemo, tem častnejšo, ker gre za umetnost, torej za idealno reč, inker gre za Slovence, kojih suženjski duh je navajen, najboljše in najdragocenejšo desetino oddajati tujemu gospodu. Torej vse dobro na trnjevo pot! To kličemo Ravniku in vsem onim mladim umetnikom, ki se uče sedaj na konservatorijih v tujini. Delajte, rešite najvišje probleme naše umetnosti, a ostanite zvesti svojemu narodu ne le z duhom, temveč tudi z delavno roko!

In kaj je z nami, slišim vprašati, z nami, ki nam neprijazna usoda ni dovolila polet v tujino, pred kateder svetovnih učiteljev? No, če so to ljudje Adamičevega kalibra, ljudje, ki nam pojejo pesmi kakor zadnjič objavljeno »Kot iz tihe, zabljen kapele«, tedaj jim naj zapirata samozavest in hvaležnost naroda nevoljna usta. Kdor se je povzpел, dasi brez tujih učiteljev (in kdo ve, morda ravno radi tega?), na tako stopnjo samostojnega ustvarjanja: nima-li dvojni vzrok, biti ponosen na svoje delo, nima-li dvojno pravico, da ga narod, v kojega sredini je ostal in kateremu daje najboljše svoje duše, objemlje z navdušenostjo in redko hvaležnostjo? Slovenci, učite se končno vendar enkrat spoštovati svoje mojstre in jim dati, kar jim gre. Naj Vas ne opominjam na one Körnerjeve besede o ničvrednosti naroda, ki ne ceni svojih duševnih prvakov. Da, da, pridiga je to; a žal »kot v tihi zabljeni kapeli«! Nihče ne sliši, in kdor sliši, ne razume ali noče razumeti. »Kot iz tihe zabljen kapele«, ta prispevek Adamičev je nehote inspiriral to ekshorto. Kajti pač skoraj vsi naši umetniki morajo gledati življenje v tej novi luči, »življenje polno borb in resnosti.« Slovenci, učite se hvaležnim biti svojim vodečim duhovom, ki žrtvujejo samega sebe na altarju domovine! Uglablajte se globoko v namene in cilje naših umetnikov, spoštujte in navdušujte jih s tem, da jih proučujete in jih priznavate, da njihova dela izvajate, in komur je mogoče, da umetniku tudi pripomorete k večji gmotni neodvisnosti od vsakdanjih življenskih skrbi. Kako gledate danes Aleksandrova, pesnika te Adamičeve pesmi? Kako Ketteja in mnogo drugih, za katerim zdihujete sedaj v pravem ali farizejskem kesu? Sedaj okinčate njihove grobove vsaj v idealnem zmislu s cveticami, v zmislu namreč, da čitate njihova dela in jih ljubite. Spominjajte se včasih zlatih besed našega ravno tako v duševnem prognanstvu umrlega Gregorčiča:

„Sadite nam raje v življenje cvetic
In trnje shranite za grobe!“

In še dva novinca imamo predstaviti *G. Deželo*, kojega moški zbor »Japonski motiv« uporablja v resnici japonsko melodijo, harmonizirano z uprav orientalsko-melanholično monotonijo.

Kdor ljubi živahnejše, dasi nežne barve, temu bo morda bolj ugajala *Viktorja Šmigovca* ubranosti polna skladba: »Spi že hrib in dol«, učinkovit in ne pretežek moški zbor.

Če pregledamo vsebino 6. številke, se nam odpirajo nove nade na boljšo bodočnost na stežaj. Glejte starejše, kako so napolnjeni mladega duha in novih stremljenj; glejte one, ki so v zreli moški dobi, kako delajo z vstrajnostjo in ljubeznijo, in glejte mlade, kako jih diči ne samo mladeniška navdušenost, temveč tudi veselje do resnega dela, trda volja doseči najvišji umetniški ideal. Ali vsi vkup ne obetajo bogate in dragocene žetve?

In kar se nam obeta, to se nam korakoma izpolnjuje. Mladi *Ravnik* nas obdaruje v današnjem zvezku s svojim najnovejšim klavirskim delom »Moment«. Kakor nam je naznanil, mu je zaplodil tega otroka Saint-Saëns s svojo 3. simfonijo z orglami. Na vsak način moramo biti tega lepega in zdravega otroka veseli. Že s svojo samosvojo melodično strukturo zanima ta kos nenavadno; v harmoničnem oziru občudujemo doslednost, ki naravnost kljubuje na nekaterih mestih lepoti posamezne harmonije, ki žrtvuje to lepoto v korist harmonski logiki. Cela kompozicija je takorekoč jednačba z večjimi »znankami«, uglasbena matematika, filozofska umetnost. Ne vem, ali me kdo razume? Sicer pa melodični domisleki, izvzemši njihovo zlasti v prvem delu tridelne oblike zelo samostojno sestavo, posebno v drugem delu niso popolnoma prosti tujih vplivov. Tu pa ne mislimo na Saint-Saënsa, temveč bolj na Čajkovskega in — novoitaljansko operno šolo. Mladi umetnik se bo ravno v Pragi prepričal, da leži največja moč v domačih virih, in tudi Ravnikova melodika gotovo ne odkloni za vedno požirka iz studenca narodne invencije. To vse pride. Danes nam pač vsakdo pritrди, da je Ravnikov »Moment« eden najsrečnejših, najglobjih, najbolj popolnih pojavov naše dosedanje klavirske literature.

Za Ravnikom smo uvrstili delo nekdanjega učitelja njegovega, *Antona Lajovica*, njegovo »Pesem o tkalcu«. Nežni samospev, kojega fini uvod nas uvaja v razpoloženost in milieu, se odlikuje zlasti po splošnem stopnjevanju, ki kaže umetnost in znanje Lajovičevo v polni luči. Kako vzbujajo disonančni akordi v nas čimdalje večje hrepenenje po rešilnih asonančnih končnih akordih, vedno in vedno zadržujé harmonsko razvezavanje! To je narejeno z uprav mojstrsko roko. Žal, da nimamo mnogo pevk in pianistov, ki bodo kos tej težki, hkratu pa nad vse hvaležni nalogi. A čudno bi bilo, če bi se naši pevci ne akomodirali na vse zadnje tudi težjim stvorbam naše moderne. Začeti je treba, uspeh gotovo ne izostane, dasi spočetka morda ne bo tako buren in splošen, kakor pri skladbah naših in zlasti tujih starejših skladateljev. Skladbe, kakor Lajovičeva »Pesem o tkalcu«, kriče naravnost po solistih, izšolanih v modernem duhu.

Vasilija Mirka mešan zbor »Kam hitite?« bo veselje za dobro izšolane zборе. Ne pretežak, a ubranosti poln je. In lahko se nanaša na one številne pevske korporacije, ki se še vedno ne morejo in ne marajo otresti onih idealov, ki jih vidijo v starih, deloma davno zastarelih zborih, v prvi vrsti, ker so tako lahki, ah, tako lahki, in se jih ni treba nič učiti! »Ne tožite po dobi mrtvi, v bodočnost smelo zrejo naj oči!« Glejte in stremite v bodočnost, sicer vas pogoltno, in na vprašanje, kje ste bili takrat, ko je šlo za napredek v slovenski pesmi, »odgovora ne bo!«

In poredna dvojica *Zupančič-Dev!* Bog daj vsem ljudem nekoliko tega nedolžnega, nežnega humorja! Kako blagoglasno tečejo besede, kako po vsem narodno pobarvane so. Skoraj bi mislili, da se je Dev, ki zadeva ravno Župančičev ton izvrstno, lotil te pesmice s preokornimi sredstvi. Župančičev tekst je tako

cvetlično-nežen, da si kar ne moremo predstavljati moškega zbora, ki bi mu nič ne jemal njegove mehko in njegove vonjave. A kaj se hoče: moški mora to peti, vprašanje bi bilo le, ali bi ne bil samospev bolj na mestu?

In že spet se zasačimo pri presnetem skepticizmu in sivem kritiziranju. Na mestu, da bi se iz srca veselili tega zlato-rumenega humorja v besedi in glasbi, veselili, da raste vendar na otožni slovenski zemlji par veselo mežikajočih vetrnic! Ne-le duha, tudi srce mora narod imeti! In humor je dar srca. Ljubimo ga torej, ljubimo tiste, ki nam ga darujejo, in negujmo ga vsaj tam, kjer bi moralo biti shajališče vseh idealov človeštva, — v glasbi!

Izza tujih odrov.

Izmed opernih novosti zadnjega časa omenjamo: *Maks Oberleitner* »Aphrodite« (Dunaj, Dvorna opera), *H. pl. Vojáček* »Korzar« (Praga, Kral. Vinohrady. Mestno gledišče. Lep uspeh), *H. pl. Waltershausen* »Oberst Chabert« (Frankfurt o./M.; velik uspeh), *Viljem Kienzl* »Der Kuhreigen« (Dunaj, Ljudska Opera), *Pietro Mascagni* »Isabeau« (Milan. Gledišče Scala — uspeh posreden).

Nedbalova opereta »Sramežljiva Barbara«, o koje prvotni *) predstavi na Mestnem Gledišču na Kr. Vinohradech pri Pragi smo svojčas poročali (N. A. IX/47), je bila tudi uprizorjena na Raimundovem gledišču na Dunaju. Tudi tu je skladatelj sam vodil predstavo, ki je bila vzorna in žela iskreno odobravanje občinstva. 25. predstava te operete na tem gledišču je bila dné 31. oktobra 1911.

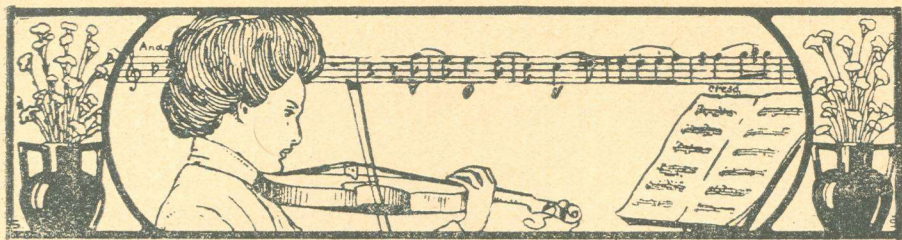
»**Princezinja Hiacinta**«, se imenuje nova groteskna baletna pantomina skladatelja *O. Nedbala*, koje prvotna predstava je bila 1. septembra l. l. v Češkem Narodnem Gledališču v Pragi. Kritika hvali pri tem najnovejšem Nedbalovem delu plastiko in karakteristiko posameznih motivov, iz katerih sestoji pantomima, kakor lapidarni motiv kovača, nežni motiv Hiacinte in patetično-resni motiv gradu Trosky. Delo, katero je Nedbal sam naštudiral in vodil, je imelo velik uspeh; glavne vloge so bile v rokah najboljših igralcev.

»**Hudičeva babica**«, najnovejši balet *Karla pl. Zeske* in *Jere Stöhrove*, h kateremu je napisal *Oskar Nedbal* ljubeznjivo muziko, se je prvič predstavil v dvorni operi na Dunaju. Delo je prineslo avtorjem zelo prijazno odobravanje publike in kritike.

Rihard Strauss je dovršil novo opero »Ariadne auf Naxos«. Skladatelj je svojo opero igral v intimnem krogu svojih prijateljev. Aleksander Dillmann, član tega kroga, poroča o delu v tretjem zvezku *Neue Musik-Zeitung* (Stuttgart-Leipzig) in povdarja v muzikalnem oziru, da Strauss doslej nikoli ni spisal nič bolj melodičnega in bolj gracioznega, kakor to opero, ki je tudi stilistično nekaj novega, ker je zložena le za komorno-glasben orkester, ki je sestavljen izključno iz solo-instrumentov, iz klavirja, harmonija in cembala. Prvotna predstava bo v dvornem gledišču v Stuttgartu. Insceniral in režiral jo bo *Maks Reinhardt*, dirigiral skladatelj. Glavni vloge bosta v rokah *Fride Hemplove* in *Emmy Destinnove*.

Na Češkem Narodnem Gledišču v Pragi se je prvič pela nova ljudska opera »Utok na mlýn« komponista *Karla Weissa*. Libreto je napisal komponist sam po znani noveli *Emila Zola*. Delo je imelo pošten uspeh.

*) Izraz »prvotna predstava« kot prva uprizoritev sploh, »prva predstava« za premiero v dotičnem mestu ali v gotovem zavodu. Nemci rabijo za prvi pojem: »Uraufführung«, za drugi »Erstaufführung«.

Odmevi iz koncertne dvorane.

Izmed slovanskih simfonskih novosti, ki so se prednašale, je omeniti: *Josef B. Foerster* »Legenda o sreči« op. 83 (Dunaj, Orkester Dunajskih Glasbenikov).

Karel pl. Szymanowski, mladi poljski skladatelj, je priredil na Dunaju kompozicijski koncert, ki je dobro uspel. Kritika — tudi dunajska — je skladbe zelo pohvalila, zlasti klavirsko sonato A-dur.

Povodom 25 letnega delovanja pevovodje Anatola Arhangelskega je priredil Ruski A-capella-zbor na Dunaju dne 25. marca t. l. jubilejski koncert.

Doslej nepoznano Beethovno simfonijo iz mladih let je našel profesor dr. Fric Stein v Jeni. Ta simfonija se je že igrala skoro v vseh večjih nemških mestih. Nekateri učenjaki dvomijo, če je simfonija res Beethovnova.

S knjižne mize in iz glasbene mape.

Novosti muzikalnega knjigotržtva (navedene z izvornim naslovom) so med drugimi: *S. Sonky*: Théorie de la pose de la voix basée sur la physiologie des organes, qui participent à la formation du son. Paris, Librairie Fischbacher 1911. — *Max Steinitzer*: Richard Strauss. Biographie mit 56 Bildern. B. W. 57 Schuster & Löffler. (M. 5.—, vez. M. 6). — *J. G. Prod'homme* et *A. Dandelot*: Gounod (1818—1893). Sa vie et ses oeuvres. Tome 1 et 2. Paris, Ch. Delagrave 1911 (à frcs 3·50). — *Henry Eymien*: L'oeuvre de Meyerbeer. Paris, Librairie Fischbacher. — *Joh. Schreyer*: Lehrbuch der Harmonie und der Elementarkomposition. Leipzig, Carl Merseburger (M. 5.—, vez. M. 6.) — *Johann Schreyer*: Schlüssel zu den Aufgaben des Lehrbuches der Harmonie und der Elementarkomposition. Ibidem (M. 2·50). — *Dr. Kurt Reichelt*: Richard Wagner und die englische Literatur. Leipzig, Xenienverlag 1912 (M. 3). — *Karl Pieper*, Praktische Anleitung zum Kontrapunktieren. Hannover, Verlag Louis Oertel. — *Georg Richard Kruse*: Otto Nicolai. Ein Künstlerleben. Mit zahlreichen Notenbeispielen, 10 ganzseitigen Tafeln und 4 mehrseitigen Beilagen. Berlin, Verlag »Berlin — Wien«. Brez letnice (vez. M. 9). — *Hugo Wolfs Musikalische Kritiken*. Im Auftrage des Wiener Akademischen Wagner-Vereines herausgegeben von *Richard Batka* und *Heinrich Werner*. Mit einem Bildnis. L. Breitkopf & Härtel 1911 (vez. M. 9.) — *Briefe von und an Joseph Joachim*. Gesammelt und herausgegeben von *Johannes Joachim* und *Andreas Moser*. Erster Band: Die Jahre 1842—1857. Mit neun Bildbeilagen. Berlin, Julius Bard 1911 (vez. M. 10.—). — *Ludwig Mantler*: Die Bildung des Belcanto. Ein Lehrbuch für Lehrer und Sänger. Mezza voce — Bruststimme der männlichen Singstimme; Kopfstimme-Falset — Bruststimme der weiblichen Singstimme. Mit 20 Abbildungen. Wien-Leipzig, Halm und Goldmann 1912 (K 6.—).

Novo izišle skladbe slovanskih komponistov (navedene z izvornim naslovom) so med drugimi: *Ant. Provaznik*, Mé milé vzpomínky. Sedm klavírních skladeb. Praha II. 200. (K 2.—). Neue Musiksammlung für Klavier. Zvezek I. Berlin-Moskau, Russischer Musikverlag, s sledečo vsebino: G. Catoire, Crépuscule; A. Goedicke, Feuillet d'album; N. Medtner, Fragment lyrique (op. 23 a); S. Rachmanninoff, Polka de W. R.; A. Skrjabin, Feuillet d'album (op. 58), S. Iwan Tanejew, Prelude et Fugue (op. 29.) — *Fr. Drdla*, op. 81: Menuett für Violine und Klavier, Brüssel, Schott frères (M. 1·60). — *Dr. Jar. Mácha* op. 5: O, Panno lásky. Modlitba pro středni hlas s průvodem varhan. Vydal, ryl a tiskl V. Kotrba v Praze II. 200 (K 1.—). — *S. Liapunow* op. 41: Fêtes de Noël. Quatre tableaux, Lipsko, Julius Heinrich Zimmermann. — *W. Rebikow*: Abgrund. P. Jurgenson, Moskva. — *Josef Suk* op. 30. Erlebtes und Erträumtes für Klavier, I. und II. Heft, Lipsko, Breitkopf & Härtel (M. 2.—). — *A. Provaznik* op. 12: Valse sensitive. Pro klavír na dvě ruce. V Praze II. 200. V Kotrba (K 1.—70). — *A. Provaznik*: Neposlouchej děvče mé! Solová píseň pro baryton s průvodem klavíru ibidem. (K 1·20).

Iz Dvořákové zapuščine so izšle sledeče skladbe v zalogi N. Simrocka v Berlinu: a) za orkester: Simfonija Es-dur, Simfonija d-moll, Tragična uvertura, Rapsodija, Suita (po op. 98.) b) za klavir: Berceuse in Scherzando. c) za godalni kvartet: 2 valčka štev. 1. in 4 ad op. 454 (s kontrabasom ad lib.) č) za petje: »Frisch vom Herd« pesem iz pesnitve »Lešetinski kovač« za en glas in klavir.

Od simfonskih pesnitev Franca Liszta št. 1 do 12 so izšle v založbi Breitkopf & Härtel v Lipskem žepne partiture po M. 2.—.

Neue Musikzeitung (Stuttgart-Lipsko, 1. zv. 1911/12) prinaša članek o ruskem komponistu *Paul Juonu* izpod peresa *G. Gränerja*. Rojen v Moskvi 1872 živi Juon v Berlinu. Za vzor mu je Brahms s svojimi tradicijonelnimi formami, v katerih se giblje tudi večjidel stvarjanje Juona. Omenjeni številki je priložen klavirski kos »Elegija« iz Juonovega dela »Satyre und Nymphen. Neun Miniaturen op. 18«. — Druga številka l. 1912 imenovanega lista je izšla kot »Lisztov zvezek«. Priobčeno je v njej več zanimivih člankov, kakor: »Liszt kot človek in umetnik« (spisal Avgust Stradal), »Kritično potovanje skoz Lisztovo literaturo« (J. Kapp), »Žena v življenju Liszta«, »Lisztov muzej v Weimaru« (Peter Raabe) itd. Številka je opremljena z številnimi slikami, portreti, faksimili.

Kot Dvořákův Sborník je izšel 8./9 zvezek lanskega letnika češkega glasbenega lista »Hudební Revue« (Praga, izdaja Umělecká Beseda). Vsebina tega dvojnega zvezka je zelo bogata in nam predočuje mojstra kot umetnika in kot človeka od marsikatero nove strani. Najznamenitejši češki glasbeniki, glasbeni pisatelji, kritiki in drugi umetniki so prispevali k temu zvezku, med njimi *K. Hoffmeister*, *Karel Kovařo vic*, *Karel Stecker*, *Jos. B. Foerster*, *Jaroslav Kvapil*, *J. V. Löwenbach*, *Fr. A. Šubert*, *V. J. Novotný*, *Vítězslav Novák*, *Josef Faměra*, *Fr. Spilka*, *Oskar Nedbal*, *Karel Weis*. Tudi šolski vodja Glasbenega Društva v Gorici *J. Michl* je priobčil v tem zvezku par spominov na Dvořáka pod naslovom »První přednáška u Antonína Dvořáka« in »Z Dvořákovy školy«. Kot priloga prinaša zvezek fotografijo Dvořáka in njegove žene, in par faksimilov. »Dvořákov Sborník« priporočamo vsem, ki se zanimajo za tega velikega češkega umetnika in ki ga hočejo spoznati tudi nekoliko od njegove človeške strani: (Cena K 1·80).

»Die Musik«, glasbena revija (Berlin) posvečuje 1. zvezek XI. letnika (od oktobra 1911) spominu *Franca Liszta*. Med večjimi članki je omeniti »Der Musiker Liszt und seine Bedeutung für die Gegenwart« (spisal dr. Adolf Weissmann); dalje sestavek »Autobiographisches von Franz Liszt« (spisal dr. Julij Kapp), zanimiv prispevek k životopisu z novimi podatki (pismi, listki iz beležnice itd.), »Franz Liszt an Maria von Kalergis«, doslej neznana pisma, ki jih priobčuje Bernard Scharlitt, »Franz Liszt«,

spomini na umetnika in učitelja Liszta od njegovega učenca, pianista Morica Rosenthala. Ponatisnjena je kritika nekega tirolskega župnika, ki je umrl 28. februarja 1858 kot mestni župnik v Frankfurtu, pod naslovom »Liszt an der Grenze von Kroatien«. V tej kritiki opisuje dotičnik, Beda Weber, vtiske, ki jih je napravil Lisztov koncert v Slatini pri Rogatcu l. 1845. Na ženske — krasne, do ekstaze; moški so ostali hladni. Le Madjari so bili zadovoljni s svojim rojakom! In sedaj piše tirolski duhovni-kritik iz Frankfurta v slovenski Slatini ob hrvaški meji o madjarski igri virtuoza Liszta: »Das verdross die Kroaten, die illyrisch und nicht ungarisch sein wollen. Als daher am Ende des Konzertes die ungarischen Nationaltöne anklangen, und das Spiel Teilnahme des Künstlers für dieselben auszudrücken schien, so ward ein Versuch zum Pfeifen gemacht. Die Kroatinnen zupften an den Nationalfarben ihrer Kleider voller Verdruss über die Ansprüche der Magyaren. Aber Liszt schlug so mächtig in die Saiten, dass aller Zwie-spalt niedergeschmettert wurde, und die Ungarn siegreich aus dem Tongefechte hervorgingen«.

22. zvezku glasbene revije »Der Merker« je priložena karikatura poljskega goslača *Bronislawa Hubermanna*, ki jo je narisal Rudolf Herrmann.

Rheinische Musik- und Theaterzeitung (Köln) priobčuje v številkah 14/15 in 17 letnika 1911 razpravo *Hansa Effenbergerja* o »Novejših čeških skladateljih«, ki se bavi z deli J. B. Foersterja, Karla Kovařovica, Otokarja Ostrčila, Vit. Nováka i. dr.

»**Signale für die Musikalische Welt**« (Berlin) prinašajo v 21. št. l. 1911 poleg nekrologa o *Gustavu Mahlerju* (spisal Avgust Spannuth) članek »Stoletna slavnost praškega konservatorija« (spisal *Ernst Rychovsky*).

Umetnikov življenje in stremljenje.

Razni jubileji in spominski dnevi. Monakovska Glasbena Akademija (hkratu kr. dvorni orkester) praznuje letos stoletnico svojega obstoja. Med dirigenti tega zavoda naj bodo omenjeni Franc Lachner (1837—1867), Hans pl. Bülow (1867), Wüllner (1868—1877), Levi in Franc Fischer (1878 do 1896). Mimogrede so dirigirali tudi Rihard Strauss, Bernhard Stavenhagen, Hermann Zumppe in Feliks Mottl.

Profesor na Dunajski Glasbeni Akademiji *Jakob M. Grün* proslavljal je 12. marca t. l. 75 letnico. Od leta 1877. naprej je deloval čez 30 let na imenovani akademiji (prejšnjem konservatoriju).

Otokar Ševčik, profesor na Dunajski Glasbeni Akademiji in vodja violinske mojstrske šole tega zavoda, praznuje letos šestdesetletnico.

Skladatelj *Josip Reiter*, rojen Gornjeavstrijec, je praznoval 19. januarja t. l. svojo petdesetletnico.

Karl Maria baron Savenau, graški skladatelj in glasbeni pisatelj, svojčas večletni muzikalni kritik Graškega dnevnika »Tagespost«, je obhajal 3. februarja t. l. 75. rojstni dan.

Dne 22. oktobra 1911 je bilo sto let, odkar se je porodil pianist in skladatelj *Franc Liszt*.

Dne 20. marca 1912 je bilo 100 let, odkar je umrl v Parizu *Ivan Ladislav Dussek*. V Časlavi rojen, se je posvetil glasbi. Bival je v Berlinu, Parizu, Londonu. Na zadnje je bil koncertni mojster kneza Talleyranda. Napisal je med drugim mnogo sonatin, ki se še dandanes uporabljajo pri pouku.

Generalni glasbeni ravnatelj dr. Karl Muck je izstopil s 1. decembrom 1911 iz dvorne opere v Berlinu in prevzel vodstvo filharmonskih koncertov v Bostonu. Marsikomu so v spominu začetni koraki kapelnika Mucka na graškem gledišču, in tudi urednik »N. A.« se spominja radostno njegovega dirigiranja Wagnerjevih oper, ki jih je vodil že takrat navadno na pamet brez partiture! Od l. 1892. je bil Muck stalno nameščen na berlinski kraljevi operi. Dirigiral pa je med tem časom ope-tovano kot gost nemško opero v Londonu (Covent Garden), dunajske filharmonske, simfonske koncerte v Bostonu, Parizu, Madridu, Kjöbenhavnu, Bruslju. V letih 1901, 1902, 1904, 1906, 1908 je vodil predstave »Parsifala« v Bayreuthu. Muck je sedaj 53 let star. Naslednik dr. Mucka na dvorni operi v Berlinu je kapelnik *Emil Paur*, prej v Pittsburgu. Paur je rojen Avstrijc.

Skladatelju Tomažu Koschatu postavijo v Porečah spomenik. Kakor znano, je ta priljubljeni koroški skladatelj koroških narodnih pesmi ponemčeni koroški Slovenec. Koschat, ki šteje 67 let, je že dolgo let korist dunajske dvorne opere.

Josef Zöhler, ki je bil delaven skoraj 50 let kot učitelj in dirigent Nemške Filharmonske Družbe v Ljubljani, je prosil za vpokojenje. Z njegovim odstopom trpi Filharmonska Družba veliko izgubo.

Skladatelja Iv. pl. Zajca je imenovala Jügoslovanska Akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu za svojega častnega člana.

Slavni poljski pianist Ignac Paderewski bo absolviriral v Združenih Državah v sezoni 1912/13 80 koncertov za honorar 800.000 mark.

Dvorni kapelnik Franc Schalk na Dunaju je izvoljen za naslednika Hansa Richterja na Covent Garden-Gledišču v Londonu.

Karl Burrian je angažiran na Dunajski dvorni operi za dobo 6 let.

Niko Faller, intendant hrvaškega gledišča v Osjeku, je podal ostavko.

Milan Zuna, kapelnik Deželnega gledišča v Zagrebu, je bil od srbskega kralja Petra odlikovan z redom Svetega Save za znanost in umetnost. Zuna je bil prej dirigent pevskega društva »Hlahol« in Mestnega Gledišča na Královských Vinohradech.

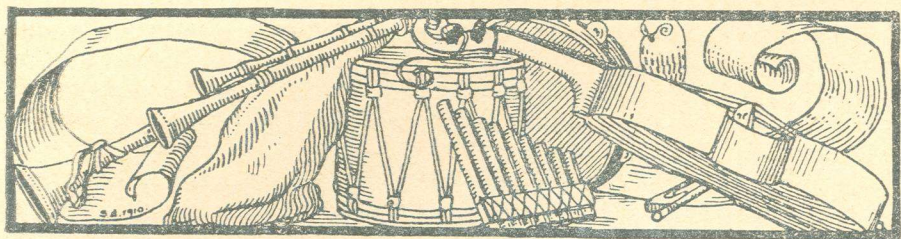
Novi grobovi. Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je umrl 18. junija l. l. *F. Ks. Kuhač*, znani hrvaški muzikolog in skladatelj. Rodil se je 20. novembra 1834 v Osijeku s ponemčenim imenom Koch. Že med gimnazijskimi študijami v Osijeku se je pečal mnogo z glasbo, za katero je kazal izreden talent, 1850. pa ga je poslal oče v Budimpešto na učiteljsko, kjer je dobil po štirih letih izpričevalo za ljudske šole in realko. Med tem časom je pa tudi dovršil z odliko budimpeštanski konservatorij. 1856. se je podal v Lipsko na konservatorij, kmalu nato k *Lisztu* v Weimar, 1857 pa na Dunaj, kjer je poslušal na vseučilišču znanega *Hanslicka*. Vrnivši se 1858 v Osijek, se je posvetil edino le glasbi. Od svojega strica je podedoval 12.000 gl. Sklenil je, zbirati glasbeno blago južnih Slovanov; 12 let (1858—71) je rabil Kuhač, da je nabral gradiva za svoje epohalno delo. Po zimi je poučeval, po letu pa potoval in nabiral narodne pesmi. Prepotoval je tako vse jugoslovanske dežele in zbral nad 5000 melodij. Dopisoval je tudi v različne nemške in hrvaške liste, kjer je objavljaj svoje članke o narodni glasbi Jugoslovanov. Leta 1871. se je preselil v Zagreb, 1873 je poslal vse svoje nabrano gradivo na dunajsko svetovno razstavo, za kar je dobil veliko zaslužno kolajno. Leta 1878 je izšel prvi zvezek monumentalnega dela »Južno-slovske narodne popevke«. Ko so izšli 4 zvezki, je ustavil l. 1882. izdajanje radi prevelikih stroškov, tako, da je ostal večji del njegove zbirke v rokopisu in čaka svojega izdajatelja. Napisal je nebroj razprav o narodni glasbi Hrvatov, Slovencev, Srbov in Bolgarov, in životopise različnih hrvaških skladateljev. Ker je posvetil Kuhač večji del svojega življenja teoretičnemu raziskovanju

glasbe, je število njegovih kompozicij razmeroma majhno. Po lastnem računu je Kuhač izdal in ostavil v rokopisu 8500 strani književnih del in 3700 strani kompozicij, kar bi izdalo 20 debelih knjig po 600 strani.

Komorni pevec *Herman Winkelmann*, častni član Dunajske Dvorne opere, eden najznamenitejših pevcev Wagerjevih vlog, je umrl dne 19. januarja t. l. Winkelmann je bil rojen dne 8. marca 1849 v Braunschweigu. Pod osebnim vodstvom Wagnerjevim je kreiral vlogo Parsifala v Bayreuthu leta 1881. Dne 2. decembra 1882 je debutiral z največjim uspehom kot Tannhäuser na Dunajski Dvorni Operi. Od 1. junija 1883 je bil član tega zavoda. Poleg vlog v Wagnerjevih operah se je odlikoval zlasti kot Asad, Othello, Prorok, Rhadames, Robert. Pod Mahlerjevimi režimom je stopil v pokoj in je deloval od tega časa kot učitelj petja ter nastopal tuptam kot koncertni pevec.

Smrtna kosa je pobrala v Osjeku članico ondotnega hrvaškega gledališča, subretko *Vido Hočevar pl. Zahovo*, rodom Ljubljankanko.

Artistni vodja Štajerskega Glasbenega Društva *Hans Rosensteiner* je umrl 2. septembra 1911. Predno je bil imenovan ravnateljem tega zavoda, je bil vodil Filharmonsko Društvo v Mariboru. Njegov naslednik je *dr. Roderich pl. Mojsisovics*, nekdanji učenec *E. W. Degnerja*, svoječasnega ravnatelja imenovanega glasbenega društva.

Pêle-mêle.

Čudna izjava skladatelja Parme in ravnateljstva Slov. Dež. Gledišča v Ljubljani. V 37. številki »Slov. Naroda« z dne 15. februarja t. l. je priobčilo ravnateljstvo nekako anti-kritiko, hkratu avtokritiko Parmove operete »Caričine Amazonke«. V tej samo na sebi čudni kritiki se nahaja sledeči stavek: »Gosp. Parma je edini slovenski skladatelj, ki piše in tudi instrumentira docela sam svoje kompozicije. Naprosil je ravnatelja, da priobči to njegovo — edino merodajno — (v izvorniku razprto!) kritiko v obrambo pravičnosti. Ravnateljstvo pa le dostavlja... itd.« Zakaj je ta izjava pravi čudež? 1. Iz stavka »ravnateljstvo pa le dostavlja«, je po logičnih zakonih posnemati, da je vse, kar stoji pred tem stavkom, napisal ali diktiral Parma sam, ki proglašata torej svojo kritiko za »edino merodajno!« Da je avtor edini merodajen, svoje delo sam pravično ocenjevati, smo prvič slišali; mogoče je to le, če je dotični avtor hkratu »jedini slovenski skladatelj, ki piše in tudi instrumentira docela sam svoje kompozicije.« 2. In ta trditev je drugi in še veliko večji monstrum. Veste-li, gospoda, da sumničite s to opombo tako rekoč brevi manu vse slovenske skladatelje goljufije? Ne sumničite, temveč jim jo naravnost očitajte? Kdor kak duševen produkt izdaje za svoj, ki ni, ali ni docela njegov, je slepar. In ta očitek, ki se dotakne ne samo časti živčih temveč tudi pokojnih slovenskih umetnikov, je vzrok, da se bavimo s to v naši časnikarski mizeriji morda še osamljeno izjavo. Vsa javnost in vsi umetniki-tovariši imajo največji interes, da se jim toči pristno vino. Dolžnost jedinega glasbenega glasila pa je tudi, da brani pravice naših Foersterjev, Gerbičev, Sattnerjev, Ipavcev, itd. Vsled tega pozivljamo ravnateljstvo oziroma za njim stoječega skladatelja Parmo, naj nam imenuje vse skladatelje, ki po njunem prepričanju ne pišejo(!?) in ne instrumentirajo sami svoje skladbe in naj dotične

trditve podpre z dokazanimi dejstvi. Pavšalno sumničenje pa odločno odklanjamo in najiskreneje obžalujemo, da se je pisec dal zapeljati k temu skrajno žaljivemu postopanju, ter da se je našel časnik, ki je to absurdno izjavo sprejel in objavil.

»Zpěváký Spolek Slovanský« (Slovan. Pevsko Društvo) na Dunaju. Leta 1862 po iniciativi inženjerja Kalandre in še sedaj živečega odvetnika dr. Lenocha ustanovljeno Slovansko Pevsko Društvo je obhajalo dne 10. marca t. l. svojo petdesetletnico. Kakor v Pragi tako se je začetkom desetletja 1860—70 začelo tudi na Dunaju razvijati močno slovansko gibanje v glasbenem življenju. Od začetka je štelo »S. P. D.« le 33 članov. Prvi predsednik je bil *dr. Dvořáček*, prvi pevovodja znameniti Arnošt *Tovačovský*. Ustanovitev S. P. D. je bila velikega pomena. Postal je osredje vsega slovanskega, zlasti pa umetniško-kulturnega razvoja na Dunaju. Na koncertih so nastopali odlični slov. umetniki, njegove pevske zборе so vadili slovanski glasbeniki visokih kvalit, med njimi že imenovani Tovačovský, *Hubad* in drugi. Priredili so se veliki koncerti l. 1869 v prospeh dunajske srbske šole, l. 1880 za podporo bednega ljudstva v Istri, l. 1881 za podporo mesta Zagreb in l. 1895 za Ljubljano. Slovenci so bili vedno zvesti sotrudniki te slovanske kulturne organizacije. *Matej Hubad* je bil 1895—97 pevovodja, profesor *dr. Murko* je bil predsednik l. 1897/98. V odboru so od nekdaj s posebno vnemo sodelovali slovenski člani, posebno pa so bili Slovenci požrtvovalni in dobri pevci. S. P. D. je imelo do sedaj le 4 predsednike: *dr. Dvořáček* 1862—65, *dr. Jana Lenocha* 1865—97, *dr. M. Murka* 1897—98 in potem do danes *dr. Drozdo*.

Povodom 50 letnice se je vršil — po dolgom času spet — koncert s sodelovanjem virtuofov Franca *Ondříčka* in Paula de *Conne*. Orkester je vodil *Josef Roubiček*, pevske zборе *Anatol Arhangelski*, *Oskar Smodek* in *J. Macak*. Slovenci so bili zastopani po *Krekovem* »Bratje v kolo se vstopimo« in *Devovem* »Tihi veter od morja«, Hrvatje po *Hatzejevem* »Noč na Uni«, mešanem zboru s tenor-solom in spremljevanjem orkestra. Splošni uspeh koncerta je bil dovoljen. Najlepša točka je bila pa nedvomno *Dvořákov* violinski koncert, ki ga je sviral *Ondříček* z lepim tonom in živim razumevanjem. O slovenskih zborih, ki sta se proizvajala, raje molčimo. Mali slovenski moški zbor se je postavil široko narazen, je distoniral in se višini dovršenosti še približal ni. O Slovanskem Pevskem Društvu naj bo še dostavljeno, da že več let spava; spava in ga tudi ne vzbudi spomin na delo in lepe načrte njegovih ustanovnikov. Ideja bo menda spet čakala petdeset let, da jo vzbudi o društveni stoletnici prilika za kak koncert iz mirnega, tako neprisiljenega dremanja.

Dr. M. Lubec

Glasbeni teden na Dunaju l. 1912. Od dne 21. junija do konca junija t. l. se bodo vršile slavnostne predstave proizvodov avstrijskih komponistov in sicer dne 21. *Mozart* »Figarova svatba« v dvorni operi, 22. *Smetana* »Dalibor« v dvorni operi, 23. predpoldnem *Schubert* Velika maša Es-dur v dvorani glasbene družbe. Zbor: »Singverein«, orkester filharmonikov, dirigiral bo *Franc Schalk*. Zvečer bo v dvornem gledišču predstava *Grillparzerjevega*: »Traum ein Leben«. Dne 24. zvečer se vrši prvi filharmonski koncert pod vodstvom *Arturja Nikischa* s sledečim sporedom: *Beethoven*, Leonora, uvertura št. 3, *Brahmsova* 4. simfonija in *Brucknerjeva* 9. simfonija. 25. junija zvečer bo predstava ene izmed *Anzengruberjevih* dram. Drugi filharmonski koncert dne 26. prinese pod dirigentom *Brunom Walterjem*: jedno izmed *Haydnovih* simfonij in prvotno izvajanje devete simfonije *Gustava Mahlerja*. 27. junija bodo pela društva: »Wiener Männergesangsverein«, »Schubertbund«, »Gesangsverein der österreich. Eisenbahnbeamten«, »Singverein« in »Wiener a capella Chor« s spremljevanjem orkestra dunajskih filharmonikov. Špored je sestavljen iz avstrijskih narodnih pesmi, zborov in instrumentalnih del *Schuberta*, *Brucknerja*, *Dvořáka*, *Wolfa* in *Mozarta*. Dne 28. junija se vrši tretji filharmonski koncert pod vodstvom *Feliksa pl*

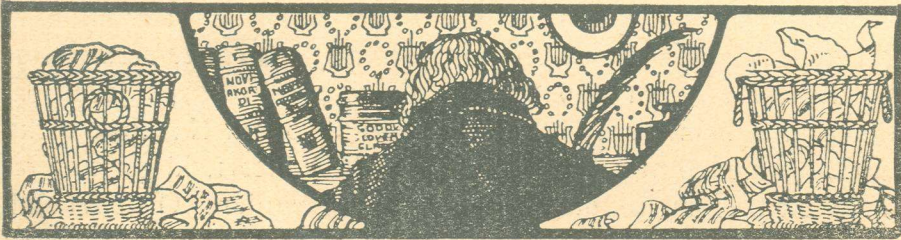
Weingartnerja. Spored tega večera je: *Gluck*, uvertura k »Ifigenija na Aulidi«, *Mozart* 1. simfonija, *Beethoven*, deveta simfonija. Zbore pojeta »Singverein« in »Männergesangverein«. Orkester: Filharmoniki. 29. pride na vrsto *Raimundov* »Zapravljevec«, v katerem nastopita *Aleksander Girardi* in *Hansi Niese*. Nedeljo 30. junija predpoldnem bo slavnostna maša v dvorni kapeli; izvajala se bode Lisztova »Krönungsmesse«. Popoldne bo izlet v okolico Kobenzl, kjer bodo igrali Lannerjeve in Straussove kompozicije. Konec glasbenega tedna bo celodnevni izlet v Wachau dne 1. julija na posebni ladiji, na kateri se svirajo spet Lannerjevi in Straussovi valčki. Natančna pojasnila daje poseben komite na Dunaju I., Canovagasse 4.

Glinkove nagrade iz ustanove Beljajeva v Peterburgu so se l. 1911 razdelile takole: 1. *A. Škrjabin* 1500 rubljev t. j. približno 3800 K za simfonsko pesnitev »Prometej«; 2. *S. Rahmaninov* 600 rubljev za simfonsko pesnitev »Otok mrtvih«; 3. *J. Vihtol* 500 rubljev za uverturo k simfonski pravljici »Spiriditis«; 4. *N. Čerepnin* 400 rubljev za 14 črtic za klavir.

Obdarovane hrv. glasbene institucije. Od kraljevskega daru 1,646.500 K, ki jih je daroval zagrebški nadškof dr. Juraj *Posilović*, so dobile podpore sledeče hrv. glasbene institucije: po 5000 K: Hrv. pjev. društvo »Kolo« in Hrv. zem. Glazbeni Zavod v Zagrebu, po 2000 K: Cecilijino Društvo, Glazbeno pjev. društvo »Vijenac« in Hrv. tip. pjev. društvo »Sloga«. Posne-manja vredno!

»Žiznj za carja« (življenje za carja), znana ruska opera *M. G. Glinke*, je praznovala svoj 75 letni jubilej.

Spomenik Antonu Stoecklu v Zagrebu. Odbor društva sv. Cecilije v Zagrebu je sklenil, da postavi nagrobni spomenik profesorju glasbenega zavoda v Zagrebu Antonu Stoecklu, bivšemu kapelniku slovenskega gledališča v Ljubljani.

Listnica uredništva.

Vse nestalne cenj. dopisnike in skladatelje, zlasti pa one gg. avtorje, ki si želé natančnejše presoje vposlanih, a ne sprejetih skladb, prosimo, da nam blagovolijo naznaniti vselej kako šifro ali psevdonim, pod katerim jim moremo odgovoriti v listnici. Na vprašanja, katerih predmet utegne zanimati tudi širše kroge, odgovarjamo izključno le v listnici. — Č. g. poročevalce uljudno opozarjamo, da moramo rokopise najpozneje do 8. prejšnjega meseca imeti v rokah.

Stalne glasbene poročevalce za slovenske prireditve v Gorici, Novem mestu, v Belemgradu in v Sofiji iščejo »N. A.« Pogoje naznanja na zahtevo uredništva našega lista.

Vse č. gospode poročevalce prosimo uljudno, naj navajajo v svojih poročilih popolna imena (toraj tudi krstno ime) vseh udeleženih oseb, v kolikor niso splošno znane in se ni bati kake zamene. Marsikdo je lahko v svojem bivališču ali v ožjem krogu dobro znan, drugim je persona incognita. Ker naj bodo »N. A.« v bodoče nekaj vir zgodovinskega materiala, je neobhodno potrebno, da se navajajo vsa osebna imena, imena korporacij, imena knjig in muzikalij s točnim, natančnim, popolnim in oficelnim imenom, oziroma naslovom. Prosimo torej v tem oziru za največjo vestnost! — Dalje prosimo stalne gg. poročevalce uljudno, da uvažujejo naš poziv, ki je natisnjen v rubriki »Slovenski glasbeni svet«, pod nadpisom »Glasbeno Društvo Ljubljana«!

Radovednež. Vi ste nam blagovolili staviti nič manj kakor 10 vprašanj. Dovolite, da smo tudi mi nekoliko radovedni. Vprašamo Vas samo eno: Kje ste naročili naš list? V seznamu naročnikov Vašega častitega imena ni. Najprej abonirati, potem vprašati!

V. K. v Tr. Vaša zbor »Pogodba« in »Slovan na dan!« sta za nas neporabna. Zakaj rabite besedila, ki so tolikokrat uglasbena? »Slovan« po Vaši budnici á la »Kyrie eleison« gotovo ne pride na dan. Boljša je »Pogodba«, vendar je tudi v njej več mrtvih mest, ki spominjajo na one maše, ki so jih nekateri nemški regentes chori kar en gros na stotine fabricirali. Prosimo za finejšo robo. Pozdrav!

M. K. v Gorici. Oprostite, da Vaše skladbe sploh nismo mogli pregledati. Da bi šele sestavili skupaj spadajoče note, se pri ogromnem gradivu od nas pač ne more zahtevati. Vi pišete partiture kakor organisti iz preteklih stoletij. Istočasno nastopajoči glasovi se pišejo vendar natančno eden pod drugega. Morda nam pošljete prepis popravljene v a r j a n t e v presojo. Tudi mi pozdravljamo in se priporočamo.

M. V. od Sv. M. Obe skladbi ste neporabni. Iz njih se razvidi, da še fundamentalnih ukov v teoriji ne obvladujete. Nesprejete skladbe se ne vračajo, če ni priložena poštnina, ker jih je naraslo v zadnjem času do kakih sto!

K. K. n. D. Vaš »prvenec« ni nikakor tako slab, vendar za tisk še ni zrel. Ne gledé na marsikatero reminiscence — poznate-li postludij za orgle b-dur op. 4 H. Frankenberg-ja? veste-li, da ste na čuden način spojili v svojem maestoso-motivu Wagnerjevega »Parsifala« z Leharjevo »Veselo vdovo«? — je predigra pred vsem pomankljiva v f o r m a l n e m oziru; deli v p in mf so breznačajni, harmonično, ritmično, melodično prenavadni. Talent pa je tu; torej učite se pridno in oglasite se čez nekaj časa zopet s kakim drugim poskusom!

I. O. v Sisku. Zbor »Vojaci na potu« žal za nas ni sprejemljiv. Vse prenavadno! Skladba Vam je na razpolago. Neobjavljenih skladb ne moremo vrniti na svoje stroške.

»**Japonski motiv II.**« 1.) Japonski motiv II je premalo zanimiv; tako melodično kakor harmonično. 2.) »Ona« in »Pomlad in ptička« sta neporabna.

Z. Š. na Jezerskem. Objavimo o priliki.

L. v O. Ali bodi Vaš mešan zbor harmonizacija narodne pesmi ali izvorna skladba? V prvem slučaju bi šlo za kako varjanto; tedaj bi morali tudi zabeležiti, kje ste zapisali besedilo in napev, in tudi javno priznati, da je le harmonizacija. Kot izvorna skladba bi bila sicer brez napak, a brez umetniške vrednosti. Poučite nas, kako stoji stvar!

G. H. v J. Vašega zbora ne moremo sprejeti. Če zopet kaj komponirate, izberite si tekst, ki še ni tako izborna uglasben in vsled tega z glasbo vred ponarodnel kakor »Domovina mili kraj«. Sicer se nam zdi, da imate tudi premalo predštudij; vsaj glede pisanja not velja isto kakor v odgovoru pod šifro »M. K. v Gorici« povedano. — Princip: skupaj doneče glasove je treba pisati natančno enega pod drugega. Ali ste kedaj videli izvorni rokopis partiture kakega slavnega skladatelja? Tudi v z u n a n j i obliki se kaže mojster!

Trst. Prosta luka. 1. »Zvezdice«. Skladbe, s katerimi ste že razpolagali, moremo oceniti šele, ko izidejo v tisku. 2. Oba kosa za gosli sprejeta. Z ozirom na značaj teh skladb in na dejstvo, da se v formalnem oziru ne držita strogo posebnih oblikoslovnih predpisov, bi morda kazalo, ju nasloviti z imenom »Mladinski kos«? Kaj menite? 3. »Lakrum«. V oceno poslanih izvodov tiskanih skladb nobeno uredništvo ne vrača. Torej tudi mi ne. 4. Nemških pesmi (»Hochzeit« in »Ein Freudentag«), žal, ne moremo objaviti. Obe pesmi ostaneta tudi v slovenskem prevodu po svojem duhu nemški, tako glede besedila, kakor — to ste morda sami čutili — glede uglasbitve. Skladbe pod 1. in 4. so Vam na razpolago. 5. Učnih knjig o kontrapunktu je nebroj od Fuxa do Richterja in Riemanna. Vašim samoučnim namenom bo morda najbolj prikladna ravno izišla knjiga *K. Pieperja*, koje popolni naslov je objavljen danes med knjigotrškimi novostmi.

Josip J., Sinj. 1. Konservatorija v Pragi in na Dunaju oziroma v Berlinu in Lipskem. Za gotove predmete stoje pa tudi drugi zavodi v prvi vrsti. Splošen odgovor torej pravzaprav nemogoč. 2. Predmet si morate pač sami izbrati, kajti vsak ima svoje simpatije in antipatije; tako tudi eden predmet tega veseli, onega dolgočasi. Če ne čutite nepremagljive želje v sebi, posvetiti se gotovi stroki, raje sploh opustite misel, postati glasbenik po poklicu. Saj je že v resnici poklicanih več ko preveč in glasbeni proletariat kričeč. 3. Potrebni denar se še približno ne more določiti v naprej, zlasti ker je učnina odvisna od stroke in dosedanje izomike, in ker so izdatki odvisni od krajevnih in osebnih razmer.

Balakirev. Obrnite se do glasbenega založništva ruskih avtorjev *M. P. Belajeff*, Lipsko, Rabensteinplatz 3, ki Vam pošlje seznam brezplačno. Tudi založništvi *P. Jurgenson*, Lipsko-Moskva, in *Zimmermann* v Lipskem, izdajata mnogo modernih ruskih skladb. Sicer je pa že v »N. A.« mnogo takega gradiva natančno zabeleženo.

Ljubitelj poljske glasbe. Tudi Vam velja zadnji stavek prediščega odgovora. Mnogo poljskih skladb, zlasti modernejše struje, je izdalo založništvo *Gebethner & Wolff* v Varšavi. Tudi dosti klavirskih kompozicij je tam izšlo. Dajte si poslati seznam.

Pričujoči številki sta priloženi vsebina ter kazalo imen in stvari X. letnika »N. A.«

Vsebina: *Dr. Gojmir Krek:* P. H. Sattner in njegova »Assumptio«. Nekaj parentetičnih misli ob skladateljevi šestdesetletnici. — Koncerti. — Glasbena društva. — Slovenski glasbeni svet. — Naše skladbe. — Izza tujih odrov. — Odmevi iz koncertne dvorane. — S knjižne mize in iz glasbene mape. — Umetnikov življenje in stremljenje. — Pêle-mêle. — Listnica uredništva.